

Utvidgad målgrupp för sambhällsorientering, m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2012/13:63 Utvidgad målgrupp för samhällsorientering samt ett kunskapsunderlag och en analys om integrationens tillstånd och utveckling, samt tre motioner som väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas också 31 motionsyrkanden om integration från den allmänna motionstiden hösten 2012.

I propositionen föreslås en ny lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Enligt den föreslagna lagen ska kommunerna vara skyldiga att erbjuda samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare som inte omfattas av målgruppen i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Förslaget rör främst anhöriginvandrare som är skrivna i en kommun och som har fyllt 18 men inte 65 år. I propositionen föreslås också en följdändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter som innebär att det ska vara möjligt för kommunerna att samverka med varandra om samhällsorientering även när det gäller den utvidgade målgruppen. Propositionen innehåller även ett förslag till ändring i lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare (sfi-bonus). Förslaget innebär att beteckningen på betygskravet för att få sfi-bonus anpassas så att den överensstämmer med det nya sättet att ange betygsbeteckningar i skollagen (2010:800). Därutöver innehåller propositionen ett fördjupat kunskapsunderslag som syftar till att redovisa och analysera tillståndet och utvecklingen av integrationen. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2013.

Utskottet välkomnar regeringens förslag om en utvidgad målgrupp för samhällsorienteringen. Enligt utskottets mening finns det ett behov av att utvidga målgruppen för samhällsorientering till att omfatta fler nyanlända invandrare. För många anhöriginvandrare som saknar sociala nätverk kan samhällsorienteringen bidra med viktig kunskap om nyanländas rättigheter och skyldigheter, om hur samhället är organiserat och om det praktiska vardagslivet. Samhällsorienteringen kan också bidra till att den nyanlända snabbare kan etablera sig i samhälls- och arbetslivet.

Företrädarna för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet anser i sina respektive följdmotioner att den föreslagna målgruppen för samhällsorienteringen bör utvidgas ytterligare, men de skiljer sig åt avseende samhällsorienteringens omfattning och innehåll.

Utskottet anser att den utvidgade målgruppen ska omfatta dem som har störst behov av samhällsorientering för att kunna etablera sig i arbetslivet. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår följdmotionerna.

Utskottet föreslår också att riksdagen avslår motionsyrkandena från den allmänna motionstiden hösten 2012. Företrädarna för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet följer upp sina motioner med totalt nio reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden	9
Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m.	9
Rättslig bakgrund	9
Propositionen	10
Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m.	10
Fördjupat kunskapsunderlag om integration	11
Motionerna	12
Utskottets ställningstagande	14
Kommunbosättningar m.m.	19
Motionerna	19
Utskottets ställningstagande	20
Arbetsmarknadsetablering	21
Motionerna	22
Utskottets ställningstagande	23
Företagande	27
Motionerna	27
Utskottets ställningstagande	27
Validering m.m.	28
Motionen	28
Utskottets ställningstagande	28
Invandrade akademiker	29
Motionerna	29
Utskottets ställningstagande	30
Nystartszoner	31
Motionerna	31
Utskottets ställningstagande	32
Handlingsplaner	32
Motionen	32
Utskottets ställningstagande	33
Föräldrastödsamtal	33
Motionen	33
Utskottets ställningstagande	33
Reservationer	35
1. Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m., punkt 1 (S)	35
2. Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m., punkt 1 (SD)	36
3. Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m., punkt 1 (V)	38
4. Kommunbosättningar m.m., punkt 2 (S)	39
5. Kommunbosättningar m.m., punkt 2 (V)	40
6. Arbetsmarknadsetablering, punkt 3 (MP)	41
7. Arbetsmarknadsetablering, punkt 3 (V)	41
8. Validering m.m., punkt 5 (V)	42

9. Invandrade akademiker, punkt 6 (S)	43
Särskilda yttranden	44
Arbetsmarknadsetablering, punkt 3 (S)	44
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	45
Propositionen	45
Följdmotionerna	45
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	46
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	51

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare,
- b) lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
- c) lag om ändring i lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulationsersättning inom utbildning i svenska för invandrare.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:63 punkterna 1–3 och avslår motionerna 2012/13:A15 yrkandena 1–6, 2012/13:A16 och 2012/13:A17 yrkandena 1–7.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

2. Kommunbosättningar m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:Sf352 yrkande 15, 2012/13:Sf370 yrkande 1, 2012/13:A350, 2012/13:A358 yrkandena 1 och 2, 2012/13:A360 och 2012/13:A382.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (V)

3. Arbetsmarknadsetablering

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:Sf288 yrkande 2, 2012/13:Sf352 yrkandena 10–14, 2012/13:N371 yrkande 7, 2012/13:A222, 2012/13:A264 yrkande 3, 2012/13:A272, 2012/13:A302, 2012/13:A393 yrkande 3 och 2012/13:A398.

Reservation 6 (MP)

Reservation 7 (V)

4. Företagande

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:N238 yrkande 1 och 2012/13:A223 yrkande 1.

5. Validering m.m.

Riksdagen avslår motion 2012/13:Sf352 yrkandena 18 och 21.

Reservation 8 (V)

6. Invandrade akademiker

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:A294 och 2012/13:A367 yrkande 12.

Reservation 9 (S)

7. Nystartszoner

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:A270, 2012/13:A379 och 2012/13:A397.

8. Handlingsplaner

Riksdagen avslår motion 2012/13:A329.

9. Föräldrastödsamtal

Riksdagen avslår motion 2012/13:A238.

Stockholm den 7 mars 2013

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Elisabeth Svantesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Elisabeth Svantesson (M), Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Raimo Pärssinen (S), Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S), Gustav Nilsson (M), Patrik Björck (S), Annika Qarlsso (C), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP), Mattias Karlsson (SD), Kristina Nilsson (S), Penilla Gunther (KD), Christina Høj Larsen (V) och Gulan Avci (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens proposition 2012/13:63 Utvidgad målgrupp för samhällsorientering samt ett kunskapsunderlag och en analys om integrationens tillstånd och utveckling. Tre motioner – kommittémotion 2012/13:A16 av Ylva Johansson m.fl. (S) och enskilda motionerna 2012/13:A17 yrkandena 1–7 av Mattias Karlsson (SD) och 2012/13:A15 yrkandena 1–6 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) – har väckts med anledning av propositionen.

Lagförslagen bygger på promemorian Utökad målgrupp för samhällsorientering (Ds 2012:24) som har utarbetats av Arbetsmarknadsdepartementet. Promemorian har sin utgångspunkt i betänkandet Sverige för nyanlända utanför flyktingmottagandet (SOU 2010:37). Kunskapsunderlaget har utarbetats av en arbetsgrupp med företrädare för berörda departement inom Regeringskansliet.

Regeringen beslutade den 1 november 2012 att begära in Lagrådets yttrande över lagförslagen. Regeringen har följt Lagrådets förslag och synpunkter.

I ärendet behandlas även motionsyrkanden om integration från den allmänna motionstiden hösten 2012.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen återges i bilaga 1 och regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i propositionen en ny lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Enligt den föreslagna lagen ska kommunerna vara skyldiga att erbjuda samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare som inte omfattas av målgruppen i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Förslaget rör främst nyanlända invandrare som har beviljats uppehållstillstånd eller uppehållskort som familjemedlem eller anhörig med anknytning till en person som har rätt att vistas i Sverige. För att omfattas av kommunens skyldighet ska den nyanlända invandraren vidare ha fyllt 18 men inte 65 år och vara folkbokförd i en kommun. Kommunens skyldighet ska dock inte omfatta nyanlända invandrare som går i gymnasieskola eller är medborgare i ett land som är anslutet till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

I propositionen föreslås också en följdändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter som innebär att det ska vara möjligt för kommunerna att samverka med varandra om samhällsorientering även när det gäller samhällsorientering för den utvidgade målgruppen. Propositionen

innehåller även ett förslag till ändring i lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare (sfi-bonus). Förslaget innebär att beteckningen på betygskravet för att få sfi-bonus anpassas så att den överensstämmer med det nya sättet att ange betygsbeteckningar i skollagen (2010:800).

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2013.

Därutöver innehåller propositionen ett fördjupat kunskapsunderslag som syftar till att redovisa och analysera tillståndet och utvecklingen av integrationen. I kunskapsunderlaget redovisas också genomförda integrationsåtgärder från 2010 och framåt.

Utskottets överväganden

Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om en utvidgad målgrupp för samhällsorientering och förslag om ändringar i lagen om vissa kommunala befogenheter och lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare. Oppositionspartiernas följdmotioner avslås.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (SD) och 3 (V).

Rättslig bakgrund

Etableringslagen

Regelverket om samhällsorientering finns i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen). Etableringslagen trädde i kraft den 1 december 2010 och ger vissa nyanlända invandrare rätt till etableringsinsatser, bl.a. samhällsorientering. Etableringsinsatserna syftar till att underlätta och påskynda etableringen i arbets- och samhällslivet (1 §). För att ha rätt till etableringsinsatser ska den nyanlända invandraren ha fyllt 20 men inte 65 år (2 §). Även nyanlända som har fyllt 18 år och som saknar föräldrar i Sverige omfattas av etableringslagen. Vidare ska den nyanlände ha beviljats uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller på grund av andra omständigheter som framgår av lagen (2a, 2b §§). En ytterligare förutsättning för att omfattas av etableringslagen är att uppehållstillståndet kan ligga till grund för folkbokföring. Etableringslagen omfattar även anhöriga till skyddsbehövande m.fl. som har ansökt om uppehållstillstånd på grund av anknytning inom två år från att den person som de är anhöriga till togs emot i en kommun. Den angivna fristen gäller inte om den nyanlände har ansökt om uppehållstillstånd senast den 31 december 2013 och den person som den nyanlände har anknytning till först togs emot i en kommun efter den 31 december 2008 (2a § andra stycket).

Av etableringslagen framgår att Arbetsförmedlingen ska samordna etableringsinsatser och vara stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter (3 §). Länsstyrelserna ska främja samverkan mellan berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer som anordnar aktiviteter för nyanlända (4 §). Varje kommun är skyldig att se till att nyanlända erbjuds samhällsorientering (5 §).

Förordningen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Innehållet och omfattningen av den samhällsorientering som erbjuds inom ramen för etableringslagen regleras i förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Av förordningen framgår att syftet med samhällsorienteringen är att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet.

Propositionen

Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m.

Regeringen föreslår i proposition 2012/13:63 Utvidgad målgrupp för samhällsorientering samt ett kunskapsunderlag och en analys om integrationsens tillstånd och utveckling att målgruppen för samhällsorientering utvidgas. De nyanlända invandrare som omfattas av etableringslagen, bl.a. flyktingar och andra skyddsbehövande, utgör endast en liten del av det totala antalet personer som årligen invandrar till Sverige. Detta innebär att det stora flertalet nyanlända invandrare inte erbjuds offentligt arrangerad och reglerad samhällsinformation. För bl.a. de anhöriginvandrare som saknar sociala nätverk kan samhällsorientering bidra med viktig kunskap om den enskildes rättigheter och skyldigheter, hur samhället är organiserat och det praktiska vardagslivet. För dessa nyanlända invandrare skulle samhällsorientering vara en viktig insats för att uppnå nödvändiga förutsättningar för att kunna bli delaktiga i samhället och etablera sig på arbetsmarknaden.

Regeringen gör bedömningen att de aktuella förändringarna bör åstadkommas genom lagstiftning. En utökning av målgruppen för samhällsorientering innebär ökade skyldigheter för kommunerna. Bestämmelser som innebär skyldigheter för kommunerna kräver lagstöd. I dag regleras kommunernas skyldighet att erbjuda samhällsorientering i etableringslagen. Eftersom de personer som ingår i den föreslagna utökade målgruppen inte kommer att ha rätt till den etableringsplan som regleras i etableringslagen föreslår regeringen att en ny lag om samhällsorientering för dessa personer införs.

Regeringen anser vidare att kommunernas skyldighet att erbjuda samhällsorientering enligt den föreslagna lagen inte ska gälla nyanlända invandrare som omfattas av etableringslagen. Det införs en upplysning i lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare om att det finns särskilda bestämmelser i etableringslagen om en kommuns skyldighet att erbjuda samhällsorientering för dessa personer.

Vid bedömningen av hur målgruppen ska utvidgas har regeringen fokuserat på att ett viktigt syfte med samhällsorienteringen är etablering i arbetslivet. Mot den bakgrunden anser regeringen att de nyanlända som ska omfattas av kommunens skyldighet att erbjuda samhällsorientering främst är nyanlända invandrare som har beviljats uppehållstillstånd eller uppehållskort som familjemedlem eller anhörig med anknytning till en person som har rätt att vistas i Sverige (anhöriginvandrare). För att omfattas

av kommunens skyldighet ska den nyanlända invandraren vidare ha fyllt 18 men inte 65 år och vara folkbokförd i kommunen. Kommunens skyldighet ska dock inte omfatta nyanlända invandrare som går i gymnasieskola eller är medborgare i ett land som är anslutet till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

När det gäller samhällsorienteringens start och varaktighet anser regeringen att samhällsorienteringen ska påbörjas så snart som möjligt efter den nyanländes folkbokföring. Regeringen föreslår att kommunernas skyldighet att erbjuda samhällsorientering ska upphöra tre år efter det att den nyanlända första gången folkbokfördes i en kommun. Kommuner ska också aktivt verka för att nå ut till de nyanlända i kommunen som har rätt till samhällsorientering och motivera dem att delta i samhällsorienteringen.

Den föreslagna lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2013. Lagen ska tillämpas på nyanlända som folkbokförs första gången i en kommun efter utgången av april 2013.

Regeringen föreslår vidare i propositionen att kommunerna ska ges möjlighet att samverka med varandra om samhällsorientering även när det gäller samhällsorientering för den utvidgade målgruppen. Förslaget betyder en följdändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

I propositionen föreslår regeringen slutligen att beteckningen på betygskravet för att få sfi-bonus anpassas så att den överensstämmer med det nya sättet att ange betygsbeteckningar i skollagen. Betygskravet uttrycks på så sätt att den nyanlända ska ha uppnått betyg för godkänt resultat på aktuell kurs för att få sfi-bonus.

Även dessa lagförslag föreslås träda i kraft den 1 maj 2013.

Fördjupat kunskapsunderlag om integration

Propositionen innehåller också ett fördjupat kunskapsunderlag om integration som syftar till att redovisa och analysera tillståndet och utvecklingen av integrationen. I kunskapsunderlaget redovisas också genomförda integrationsstrategier från 2010 och framåt.

Av kunskapsunderlaget framgår att en av de största samhällsutmaningarna i dag är att bekämpa det utanförskap som många utrikes födda fastnat i. En av regeringens övergripande prioriteringar under mandatperioden är därför att minska utanförskapet, främst genom sysselsättnings- och utbildningssatsningar. Statliga insatser som syftar till att skapa en positiv socioekonomisk utveckling i stadsdelar med brett utanförskap betonas också.

När det gäller *sysselsättning* anför regeringen att integrationspolitiken utgör en del i regeringens övergripande arbete för ökat utbud och efterfrågan på arbete, förbättrad matchning på arbetsmarknaden samt fler och växande företag. En viktig inriktning är att kompetenser ska tas till vara snabbare och bättre och att incitamenten för att ta ett arbete ska stärkas. Samhället bör bli bättre på att ta till vara utrikes föddas kompetens och verka för ett snabbare inträde i arbete för personer med mycket kort tidigare utbildning. Nyanlända kvinnor och ungdomar som varken arbetar

eller studerar är grupper som kräver extra fokus. Av kunskapsunderlaget framgår att arbetslösheten inte bara är ett integrationsproblem utan även ett arbetsmarknads- och utbildningsproblem. Att öka utbudet och efterfrågan på arbete och förbättra matchningen på arbetsmarknaden är därför de viktigaste insatserna för en förbättrad integration. Goda villkor för att starta och driva företag skapar fler arbetstillfällen, vilket också bidrar till bättre integration. Samtidigt bidrar ett integrerat samhälle till Sveriges välfärd, fler och växande företag och en hållbar tillväxt i hela landet.

I fråga om *utbildning* fokuserar den övergripande inriktningen för regeringens integrationsarbete på att förbättra skolresultat, förbättra resultat och genomströmning i utbildning i svenska för invandrare samt ge utrikes födda bättre förberedelse inför studie- och arbetsliv. Av kunskapsunderlaget framgår att elever som är födda utomlands har som grupp – i jämförelse med elever födda i Sverige – sämre utbildningsresultat, både vad gäller betyg, resultat på nationella prov och internationella jämförelser. Faktorer som ursprungsland och vistelsetid i Sverige påverkar resultaten. Föräldrarnas utbildningsnivå påverkar alla elevers resultat, såväl de som är födda i Sverige som de som är födda utomlands. Elever som anländer efter skolstart når sämre skolresultat än elever som har gått hela skoltiden i Sverige. Dessa elever löper större risk att inte uppnå gymnasiebehörighet och att i framtiden ha lägre förvärvsfrekvens. Av kunskapsunderlaget framgår också att utrikes födda elever anländer allt senare till Sverige. Nyanlända elever får ofta sin undervisning i särskilda förberedelseklasser där kvaliteten på undervisningen ofta är låg, lärarna har bristande utbildning och eleverna möts av låga förväntningar. För nyanlända barn är skolan nyckeln till integration. Regeringen anser därför att mer behöver göras för att förbättra mottagandet av nyanlända elever i skolan. Regeringen understryker också att grundläggande kunskaper i svenska språket är av avgörande betydelse för att öka chanserna till arbete.

Avseende det urbana utvecklingsarbetet framförs att den övergripande inriktningen fokuserar på att skapa en positiv socioekonomisk utveckling, minska boendesegregationen och förbättra skolresultaten i stadsdelar med utbrett utanförskap. Dessutom verkar regeringen för att skapa ett samhälle fritt från diskriminering och främlingsfientlighet samt incitament för ett attraktivt medborgarskap.

Motionerna

Socialdemokraterna anser i kommittémotion 2012/13:A16 av *Ylva Johansson m.fl.* att målgruppen för samhällsorientering behöver utvidgas och ställer sig positiva till de föreslagna ändringarna. Partiet vill dock vidga målgruppen ytterligare och föreslår att alla nyanlända som antingen är folkbokförda i Sverige eller har uppehållstillstånd under minst ett år ska erbjudas samhällsorientering. Enligt partiet är det viktigt att den information som ingår i samhällsorienteringen erbjuds utifrån en likabehandlings-

princip. De undantag vad gäller ålder och nationalitet som föreslås i propositionen bör därför tas bort. Socialdemokraterna anser också att samhällsorientering inte enbart handlar om etablering i arbetslivet. Generellt bidrar samhällsorienteringen till att ge fler personer bättre förutsättningar att få grundläggande förståelse för det svenska samhället. Socialdemokraterna menar vidare att det finns en viktig jämställdhetsaspekt med en utvidgad målgrupp. Om fler, såväl kvinnor som män, får ta del av samhällsorienteringen kommer det att få positiva effekter på jämställdheten. Partiet föreslår även ett tydligare tillsynsuppdrag för bättre kvalitetssäkring.

Mattias Karlsson (SD) framhåller i motion 2012/13:A17 *yrkande 1* att samhällsorientering är en viktig del i etableringsprocessen för nyanlända och ställer sig därmed bakom en utvidgning av målgruppen. Motionären anser dock att den föreslagna utvidgningen är för snäv. Även personer över 65 år bör ingå i målgruppen eftersom allt fler personer över 65 år förväntas vara verksamma på arbetsmarknaden och även icke yrkesverksamma bör ha grundläggande kunskaper om det svenska samhället och om sina rättigheter och skyldigheter. Dessutom bör arbetskraftsinvandrare, nyanlända invandrare över 16 år som inte läser på gymnasiet, och medborgare i länder i EES eller i Schweiz ingå i målgruppen för samhällsorientering. Oavsett nationalitet är det viktigt att få kunskap om de villkor som gäller för ett liv i Sverige. I *yrkande 2* föreslås att samhällsorienteringen bör vara obligatorisk för samtliga nyanlända invandrare som ingår i målgruppen. Underlåtelse att delta i samhällsorienteringen bör kunna medföra ekonomiska konsekvenser i form av minskade ersättningar eller bidrag. I *yrkande 3* föreslås att samhällsorienteringen för samtliga målgrupper regleras i en sammanhållen lag. Vidare anser motionären att samhällsorienteringens syfte och innehåll bör utvecklas. I *yrkande 4* föreslås att kunskap om de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar ges större utrymme i samhällsorienteringen. I *yrkande 5* föreslås att samhällsorienteringen ska utökas till att också betona kunskaper om den svenska värdegrunden, svensk kultur och svensk tradition. Enligt motionären främjar kunskap om svensk kultur och tradition assimilationen och inträdet i den svenska gemenskapen. Motionären anser också att den prestationsbaserade stimulanssättningen inom utbildning i svenska för invandrare ska avskaffas (*yrkande 6*). Enligt motionären sänder det ut fel signaler att dela ut en bonus bara för att någon presterar vad som anses vara förväntat eller för att någon har fullgjort sina skyldigheter. För att ytterligare säkerställa ett mottagande som hålls på en hållbar nivå anser motionären att det finns ett behov av att reglera invandringen med uppföljning och verkställighet av de regler och beslut som har fastställts (*yrkande 7*).

Christina Höj Larsson m.fl. (V) ställer sig i motion 2012/13:A15 positiv till propositionens förslag att målgruppen för samhällsorientering utvidgas, men vill se en bredare definition. I *yrkande 1* föreslås att målgruppen för samhällsorientering ska omfatta alla invandrare som har fyllt 18 år och som antingen är folkbokförda i Sverige eller har uppehållstillstånd på

minst ett år. I enlighet med likabehandlingsprincipen bör alla nyanlända erbjudas samhällsorientering. Motionärerna anser vidare att det är viktigt att invandrare så fort som möjligt får möjlighet att delta i samhällsorienteringen. I *yrkande 2* föreslås att kommunernas ansvar att erbjuda samhällsorientering även ska gälla för dem som bor på anläggningsboende och inväntar kommunplacering. I *yrkande 3* föreslås att kommunerna ska samarbeta med föreningslivet för att nå så många som möjligt i målgruppen och för att anpassa innehållet efter deltagarnas behov. I *yrkande 4* begärs ett tillkännagivande om att regeringen i sin vårändringsbudget återkommer med ett förslag om ekonomiskt stöd till kommunerna för att finansiera de ökade kostnader som följer av deras ansvar för samhällsorienteringen. Vidare anser motionären att målgruppen för samhällsorienteringen också bör omfatta arbetskraftsinvandrare. I *yrkande 5* föreslås att den del av samhällsorienteringen som behandlar arbetsmarknadsfrågor bör anordnas i samarbete med arbetsmarknadens parter. I *yrkande 6* föreslås att regeringen återkommer med ett förslag om ett avskaffande av sfi-bonusen. Motionärerna anser att det krävs andra insatser än bonus för att invandrare med olika förutsättningar och behov så snabbt som möjligt lär sig svenska. Vad som behövs är en bättre individuell anpassning av undervisningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar det förslag till ny lag om samhällsorientering för vissa nyanlända som föreslås i proposition 2012/13:63. Förslaget innebär att fler nyanlända invandrare ska erbjudas samhällsorientering av kommunerna och rör främst anhöriginvandrare som är skrivna i en kommun och som har fyllt 18 men inte 65 år. I dag är det enbart nyanlända invandrare som omfattas av etableringslagen som har rätt till samhällsorientering och utskottet ställer sig positivt till att man nu föreslår att målgruppen för samhällsorientering ska utvidgas. Utskottet ställer sig även positivt till att formerna för samhällsorienteringen för den utvidgade målgruppen regleras i lag.

Enligt utskottet är samhällsorientering ett viktigt verktyg för en mer välfungerande integration och det är därför angeläget att fler nyanlända invandrare nu får möjlighet att få grundläggande kunskaper om det svenska samhället. För många anhöriginvandrare som saknar sociala nätverk kan samhällsorienteringen bidra med viktig kunskap om nyanländas rättigheter och skyldigheter, om hur samhället är organiserat och om det praktiska vardagslivet. Samhällsorienteringen kan också bidra till att den nyanlända snabbare kan etablera sig i samhälls- och arbetslivet.

När det gäller *målgruppen* för samhällsorienteringen delar utskottet regeringens uppfattning att samhällsorientering i första hand bör utvidgas till att omfatta de nyanlända som har för avsikt att etablera sig i Sverige och som kan ha svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet delar därför regeringens bedömning att samhällsorientering bör erbjudas invandrare

som är tredjelandsmedborgare och som kommer till Sverige i egenskap av anhöriga. Dessa personer tillhör den grupp som har störst behov och nytta av samhällsorientering och bör ingå i den utvidgade målgruppen. Gemensamt för dessa anhörginvandrare är att de i många fall saknar en naturlig koppling till arbetsmarknaden och att deras sociala nätverk ofta är nära sammankopplat med anknytningspersonen.

Arbetskraftsinvandrare har redan arbete i Sverige och har därför uppnått ett viktigt syfte med samhällsorienteringen – etablering i arbetslivet. Även om dessa grupper också kan ha ett behov av samhällsorientering, bl.a. för att få kunskap om andra viktiga delar av samhället som krävs för att kunna bli delaktiga medborgare, har de via sina arbeten möjligheter att skaffa sig sociala kontaktnät och därmed etablera sig även i samhällslivet. Arbetskraftsinvandrare tillhör därför enligt utskottet inte den grupp av invandrare som har störst behov av samhällsorientering som ska ingå i den utökade målgruppen.

Invandrare som är medborgare i stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz har ofta en högre sysselsättningsgrad och en lägre arbetslöshet än tredjelandsmedborgare. Det talar för att dessa invandrare i allmänhet inte har sådana svårigheter att etablera sig i samhälls- eller arbetslivet att de har behov av samhällsorientering. De bör därför inte heller enligt utskottet ingå i den utökade målgruppen. Inte heller gäststudierande eller gästforskare och deras familjemedlemmar bör ingå i den utökade målgruppen eftersom deras vistelse i Sverige ofta är kortvarig.

Nyanlända personer över 65 år kan förvisso ha ett behov av stöd och information för att bli delaktiga i samhällslivet och inte riskera att isoleras i hemmet och bli beroende av anhörigas tolkningar av hur samhället fungerar. Utskottet delar dock regeringens bedömning att i första hand fokusera på de grupper där samhällsorientering kan leda till etablering på arbetsmarknaden. Utskottet instämmer även i regeringens åsikt att det också är lämpligt att åldersgränsen överensstämmer med den i etableringslagen. När det gäller den nedre åldersgränsen anser utskottet, i likhet med regeringen, att det är rimligt att utgå från att huvuddelen av de nyanlända invandrare som inte har fyllt 20 år troligen har behov av fortsatt kompletterande utbildning i grundskola eller gymnasieskola. De kan därmed få sina behov av samhällsorientering tillgodosedda inom det reguljära utbildningssystemet. De ungdomar som har fyllt 18 år men som inte går i gymnasieskola omfattas av etableringslagen. Enligt etableringslagen gäller rätten till etableringsinsatser, där samhällsorientering ingår, under vissa förutsättningar från 18 års ålder.

När det gäller personer som bor på ett anläggningsboende och som väntar på kommunplacering är utskottet medvetet om de problem som en fördröjning av påbörjandet av etableringsinsatser kan innebära. Dessa problem gäller dock nyanlända som tillhör etableringslagens målgrupp och därmed inte målgruppen i den föreslagna lagen.

Därmed avstyrks motionerna 2012/13:A16 (S), 2012/13:A17 (SD) yrkande 1 och 2012/13:A15 (V) yrkandena 1, 2 och 4.

Att göra samhällsorienteringen *obligatorisk*, som Sverigedemokraterna föreslår, anser utskottet är fel väg att gå. Utskottet anser att samhällsorienteringen ska påbörjas så snart som möjligt efter den nyanländes folkbokföring. Det kan emellertid inte förväntas att en nyanländ känner till samhällsorienteringen eller kan avsätta tid för sitt deltagande. Det kan dessutom finnas sådana hinder som brist på barnomsorg eller lång resväg som gör det svårt för den nyanlända att delta. När det gäller rekryteringen av deltagare delar därför utskottet regeringens förslag att kommunerna aktivt ska verka för att nå de nyanlända i kommunerna som har rätt till samhällsorientering och motivera dem att delta. Uppdraget att rekrytera och motivera till deltagande bör kunna utföras via befintliga kanaler. Kommunerna bör därför snarare åläggas ett rekryterings- och motivationsansvar. Utskottet delar även regeringens bedömning att det kan finnas behov för kommunerna att samverka med sådana myndigheter som Arbetsförmedlingen och Migrationsverket för att rekrytera och motivera nyanlända att delta i samhällsorienteringen. Sedan den 1 juli 2012 har kommunerna fått ökade möjligheter att samverka kring samhällsorienteringen. Det finns inte skäl att utöver denna frivilliga form av samverkan mellan kommuner och myndigheter reglera frågan ytterligare. Från och med 2012 blev det även möjligt för Arbetsförmedlingen att ersätta kostnader för resor till sfi och samhällsorientering. Kostnader får ersättas till den del de överstiger 600 kronor per månad eller kostnaden för normal dagpendling på orten. Därmed avstyrks motion 2012/13:A17 (SD) yrkande 2.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att reglera samhällsorienteringen för den utvidgade målgruppen i en *ny lag*. Att reglera samhällsorienteringen för den föreslagna utökade målgruppen i etableringslagen, som Sverigedemokraterna föreslår, är ett mindre lämpligt alternativ, bl.a. eftersom de personer som ingår i den föreslagna utökade målgruppen inte kommer ha rätt till den etableringsplan som regleras i etableringslagen. Motion 2012/13:A17 (SD) yrkande 3 avstyrks därmed.

Utskottet kan konstatera att Sverigedemokraterna i några motionsyrkanden riktar in sig på *innehållet* i samhällsorienteringen. Motionären anser att samhällsorienteringen främjar assimilationen och inträdet i den svenska gemenskapen och att man bör införa en målsättning om att deltagarna ska utveckla kunskap om ”den svenska värdegrunden, svensk kultur och svensk tradition”. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till tidigare ställningstaganden, senast i betänkande 2011/12:AU12. I detta betänkande anförde utskottet att det förefaller orealistiskt att alla människor med ett visst etniskt svenskt ursprung och en uppväxt och skolgång i Sverige skulle förmodas tillägna sig och genom hela livet bära på samma specifika uppsättning värderingar, oberoende av skillnader i övriga omständigheter och erfarenheter. Mot den bakgrunden välkomnade utskottet att regeringen – när den utformade innehållet i samhällsorienteringen – inte lät sig styras

av de uppfattningar om ”svenskhets” eller krav på ensidig assimilation som Sverigedemokraterna framförde. I sammanhanget kan det även betonas att Utredningen om samhällsorientering för nyanlända (SOU 2010:16) ansåg att samhällsorientering inte borde utgå från vilka värderingar som vid en viss tidpunkt funnits mer eller mindre uttalade i det svenska samhället. I stället förordade utredningen att orienteringen skulle utgå från ett medborgarperspektiv som tar fasta på de gemensamma värderingar som det svenska samhället genom regeringsformen implicit ger uttryck för. Utskottet såg positivt på att samhällsorienteringen fick ett medborgarperspektiv och kunde konstatera att detta sammanföll väl med målet för den svenska integrationspolitiken – som riksdagen beslutade om hösten 2008 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:155) – nämligen lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk eller kulturell bakgrund. Utskottet gör ingen annan bedömning i dag.

Utskottet kan även konstatera att syftet med samhällsorienteringen i första hand är att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Förordningens fokus på praktiska aspekter av det svenska samhällslivet är därför väl avvägd. De värderande moment som ingår – och som bör ingå – har sin utgångspunkt i den värdegemenskap som grundlagarna ger uttryck för. Det finns enligt utskottets bedömning inget behov av att ändra denna ordning.

Därmed avstyrks motion 2012/13:A17 (SD) yrkandena 4 och 5.

Utskottet kan vidare konstatera att också Vänsterpartiet i några motionsyrkanden riktar in sig på samhällsorienteringens innehåll och utformning. Motionärerna föreslår bl.a. att kommunerna ska kunna samarbeta med föreningslivet för att nå så många som möjligt i målgruppen och för att anpassa innehållet efter deltagarnas behov, och att den del av samhällsorienteringen som behandlar arbetsmarknadsfrågor bör anordnas i samarbete med arbetsmarknadens parter. Utskottet delar regeringens bedömning att det är lämpligt att samhällsorienteringens innehåll och omfattning i den nu föreslagna lagen regleras i en förordning. Vidare delar utskottet bedömningen att det är naturligt att samordna föreskrifterna om samhällsorienteringens innehåll och omfattning för den utvidgade målgruppen i den föreslagna lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare med dem som gäller för etableringslagens målgrupp i förordningen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Det exakta innehållet, omfattningen och tyngdpunkten i varje del av samhällsorienteringen bör anpassas efter deltagarna och de lokala förutsättningarna. När det gäller samverkan med studieförbund och andra ideella organisationer om utförande av samhällsorienteringen delar utskottet regeringens bedömning att det är positivt att kommunerna samverkar med sådana organisationer, men att det är upp till kommunerna att organisera samhällsorienteringen på det sätt de finner lämpligt. Därmed avstyrks motion 2012/13:A15 (V) yrkandena 3 och 5.

Utskottet noterar att Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet i sina motioner avvisar *sfi-bonusen*, dvs. den prestationsbaserade stimulanssättning som under vissa förutsättningar kan lämnas till nyanlända för studier i svenska för invandrare. Utskottet betonar att kunskaper i det svenska språket är en viktig nyckel till att få ett arbete och bli delaktig i samhället. För de som invandrar till Sverige i vuxen ålder är kunskaper i svenska en avgörande faktor för en framgångsrik integration. Utskottet kan dock konstatera att undervisningen i svenska för invandrare inte fungerar tillräckligt bra. Individanpassningen är alldeles för dålig, undervisningens kvalitet varierar kraftigt över landet och nästan var fjärde sfi-elev avbryter utbildningen i förtid. Undervisningen är dessutom alltför sällan anpassad till yrkeslivets krav. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet de ambitioner som regeringen har uttalat i frågan om att arbeta för kvalitetsförbättringar i sfi-undervisningen. Utskottet noterar att regeringen har beslutat att vidga uppdraget för den så kallade sfi-pengsutredningen. Utredaren får i tilläggsuppdrag att överväga om Arbetsförmedlingen bör ges möjlighet att upphandla den utbildning i svenska som ingår i en etableringsplan, överväga om utbildning i svenska språket för vuxna invandrare i framtiden bör ske inom den kommunala vuxenutbildningen i stället för sfi som egen skolform, samt att föreslå hur utbildningen i svenska språket bättre kan anpassas till de mål som den enskilde har med sina studier, exempelvis genom att inrätta studie- och yrkesförberedande spår inom utbildningen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2013. Utskottet noterar även att IFAU har fått i uppdrag att utvärdera sfi-bonusens effekter. Av rapporten Ekonomiska drivkrafter och studieresultat – effekter av Sfi-bonus (IFAU, Rapport 2012:27) framgår att sfi-bonusen har fått varierande effekter. Bonusen förbättrade studieresultaten i Stockholm, men inte på andra ställen. En förklaring som ges är att fler börjar på sfi snabbare i Stockholm. De har då längre tid på sig att uppnå målen och fler uppfattar bonusen som möjlig att nå. Utskottet anser att beredningen av utredningarna bör avvaktas. Därmed avstyrks motionerna 2012/13:A17 (SD) yrkande 6 och 2012/13:A15 (V) yrkande 6.

Utskottet vill avslutningsvis betona att en förbättrad etablering är nödvändig för att ta vara på den resurs på den svenska arbetsmarknaden som nyanlända utgör, inte minst mot bakgrund av den demografiska utvecklingen på sikt. Med en åldrande befolkning blir det relativt sett färre människor i arbetsför ålder som ska försörja allt fler. Enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU) för december 2012 uppgår antalet sysselsatta utrikes födda i Sverige till ca 700 000. Utan dessa människor skulle vi inte klara vår välfärd. När det gäller Sverigedemokraternas förslag om att reglera invandringen vill utskottet betona att i en internationell jämförelse ökade invandringen till Sverige under några år i början av 2000-talet, men inte mer än i andra liknande länder. Den sammanlagda ökningen i Sverige ligger i paritet med genomsnittet i OECD-länderna, och i t.ex. Danmark och Norge har ökningen varit betydligt större. Den

sammanlagda invandringen i förhållande till befolkningen är inte heller markant högre i Sverige än i andra jämförbara länder i Europa. Vad som däremot har utmärkt Sverige de senaste 30 åren är en förhållandevis hög andel skyddsbehövande och deras anhöriga bland nyanlända, en invandring som inte är matchad mot en omedelbar efterfrågan på arbetsmarknaden. Motion 2012/13:A17 (SD) yrkande 7 avstyrks.

Utskottet har med intresse tagit del av regeringens kunskapsunderlag som syftar till att redovisa och analysera tillståndet och utvecklingen av integrationen. Utskottet välkomnar regeringens fortsatta satsningar på området.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet att riksdagen bifaller regeringens proposition 2012/13:63 och avslår motionerna.

Utskottet övergår till att i de följande avsnitten behandla motionsyrkanden om integration från den allmänna motionstiden hösten 2012.

Kommunbosättningar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommunbosättningar m.m.

Jämför reservationerna 4 (S) och 5 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet anser i kommittémotion 2012/13:Sf352 av *Christina Höj Larsen m.fl.* yrkande 15 att en lagstiftning bör införas om att alla kommuner ska vara skyldiga att ordna vidarebosättning för nyanlända flyktingar. För individens del innebär en bindande lagstiftning om kommunmottagande ett erbjudande om boende i en kommun och att påbörjandet av Arbetsförmedlingens etableringsinsatser följer direkt på att uppehållstillstånd har beviljats. Däremot ska inga inskränkningar göras vad gäller rätten att själv välja bostadsort. För att kommunerna ska ha en rimlig möjlighet att planera och skapa goda förutsättningar för mottagandet ska en viss grundersättning utbetalas oavsett om individen fullföljer erbjudandet om boende eller inte.

Anders Karlsson m.fl. (S) framhåller i motion 2012/13:Sf370 yrkande 1 vikten av ett solidariskt flyktingmottagande i alla kommuner. Flyktingmottagandet är en nationell angelägenhet och därför måste också staten ta ansvar så att inte endast ett litet antal kommuner och stadsdelar får ta emot huvudparten av flyktingströmmarna.

Susanne Eberstein och Kristina Nilsson (båda S) anser i motion 2012/13:A350 att alla kommuner ska ta emot flyktingar. Att ett större antal kommuner tar sitt ansvar och ser den möjlighet som flyktingmottagande innebär är viktigt både för individen och för samhället. Kommunerna måste också ges ekonomiska förutsättningar för en långsiktig stabilitet i dessa frågor.

Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S) föreslår i motion 2012/13:A358 *yrkande 1* att en utredning tillsätts för att undersöka boendemöjligheterna för nyanlända i syfte att uppnå ett värdigt mottagande. I *yrkande 2* föreslås att alla kommuner tar ett solidariskt ansvar för flyktingmottagandet. Enligt motionärerna måste ett moratorium skyndsamt införas för Södertälje och de kommuner som har tagit ett proportionellt sett stort ansvar för de senaste tio årens flyktinginvandring. De berörda kommunerna måste också ges full ekonomisk kompensation för såväl flyktingmottagandet i sig som för kostnaderna för anhöriginvandringen.

Yilmaz Kerimo m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:A360 att man utreder möjligheterna till förlängt etableringsstöd samt de ekonomiska konsekvenserna vad avser tiden efter etableringsstödet för kommuner som tar emot nyanlända. Det är inte rimligt att ett fåtal av Sveriges kommuner står för stora delar av landets hela flyktingmottagning utan avtal och ersättning från staten.

Kerstin Lundgren (C) framhåller i motion 2012/13:A382 vikten av att säkerställa ett humant och solidariskt flyktingmottagande i Sverige. Om kommunerna ska kunna möta de särskilda ansträngningar som följer av en snabb tillväxt krävs ett särskilt statligt ansvar. Regeringen bör i samråd med kommunerna ta fram särskilda åtgärder för att Sverige ska kunna leva upp till ett humant och solidariskt flyktingmottagande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona det önskvärda i att mottagandet av nyanlända fördelas bättre mellan landets kommuner och anpassas till tillgången på arbete och försörjning. Det är viktigt att landets invandrare bosätter sig i kommuner där de har störst sannolikhet att få ett arbete. Etableringsreformen har förstärkt arbetsmarknadsperspektivet genom att Arbetsförmedlingen fått ett tydligare ansvar för att fastställa mottagningsbehovet på länsnivå och dessutom har tagit över ansvaret från Migrationsverket för anvisningen av de personer som omfattas av reformen. Arbetsförmedlingen ska direkt efter att uppehållstillstånd har beviljats genomföra etableringsamtal med den nyanlände. Samtalet ska bl.a. handla om val av lämplig bostadsort med hänsyn till den nyanländes utbildning, yrkeserfarenhet och behov av etableringsinsatser. Därigenom har förutsättningarna att matcha den nyanländes kompetens med en lämplig bosättningskommun stärkts. Etableringsreformen har även förstärkt länsstyrelsernas roll, bl.a. med hänvisning till deras goda kunskap om den regionala arbetsmarknaden och om kommunernas bostadsbestånd genom att de har övertagit det direkta ansva-

ret för att teckna överenskommelser med kommunerna om mottagandet av nyanlända. Inom länsstyrelsernas ansvarsområde ligger också uppgiften att verka för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer när det gäller att planera, organisera och genomföra insatser för nyanlända samt att följa upp insatserna på regional och kommunal nivå. Kommunerna har ett fortsatt ansvar för mottagande och praktisk hjälp i samband bosättning, särskilda instruktionsinsatser inom skola, förskola, fritidshem, sfi, samhällsorientering och andra insatser för att underlätta etableringen i samhället.

Utskottet vill framhålla att inte mindre än 257 av 290 kommuner hade överenskommelser med länsstyrelser i slutet av maj 2012. Totalt omfattade överenskommelserna 13 000 platser.

Utskottet kan dock konstatera att det tar för lång tid för nyanlända invandrare att bli mottagna i en kommun. De ökade ledtiderna för bosättning av nyanlända invandrare riskerar att leda till att den nyanlände inte kan påbörja sin etableringsprocess. Många nyanlända med uppehållstillstånd riskerar därför att bli kvar i Migrationsverkets anläggningsboende, vilket i sin tur kan försvåra en effektiv etableringsprocess. Det innebär också att kostnaderna för mottagandet av asylsökande ökar, bl.a. genom att nya platser för anläggningsboenden måste skapas.

Utskottet välkomnar därför att regeringen stimulerar kommunernas mottagningskapacitet genom att införa en prestationsbaserad ersättning till de kommuner som sluter avtal om flyktningmottagande. För att ytterligare stimulera kommunernas mottagningskapacitet inför regeringen en möjlighet för kommunerna att få kostnadstäckning för hyreskostnader som har uppstått innan nyanlända har haft möjlighet att flytta in. Kommunen kan få upptill 12 000 kronor per familj om de har haft hyreskostnader i samband med att en bostad har gjorts tillgänglig för anvisning av nyanlända. Syftet med insatserna är att öka kommunernas mottagningskapacitet och förutsättningar att ta emot nyanlända och därmed bidra till ett snabbare och bättre kommunmottagande. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2012/13:Sf352 (V) yrkande 15, 2012/13:Sf370 (S) yrkande 1, 2012/13:A350 (S), 2012/13:A358 (S) yrkandena 1 och 2, 2012/13:A360 (S) och 2012/13:A382 (C).

Arbetsmarknadsetablering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetsmarknadsetablering.

Jämför reservationerna 6 (MP) och 7 (V) samt särskilt yttrande (S).

Motionerna

Miljöpartiet föreslår i partimotion 2012/13:A393 av *Åsa Romson m.fl. yrkande 3* att bristerna i etableringsreformen åtgärdas. Många nyanlända får inte en etableringsplan i tid och aktiviteterna i planen är inte heller tillräckligt anpassade till de nyanländas förutsättningar och behov. Miljöpartiet vill därför pröva möjligheten att andra aktörer med en specialiserad kunskap, såsom kommuner, näringsliv eller den ideella sektorn, hjälper till med matchning, kompletteringsutbildningar m.m. Fackförbunden skulle bl.a. kunna fungera som branschspecifika arbetsförmedlare och jobbcoacher.

Vänsterpartiet anser i kommittémotion 2012/13:Sf352 av *Christina Höj Larsen m.fl. yrkande 10* att Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att erbjuda nyanlända som saknar person- eller samordningsnummer en manuell etableringsplan. I *yrkande 11* föreslås att landstingen får ett tydligare uppdrag så att de nyanländas prestationsförmåga kan utredas snabbare. Vänsterpartiet anser också att aktiviteterna i etableringsplanen inte är tillräckligt anpassade till de nyanländas förutsättningar och behov. I *yrkande 12* föreslås därför att nyanlända får etableringsersättningen i förskott för sina aktiviteter i etableringsplanen. I *yrkande 13* framhålls att åtgärder måste vidtas för att komma till rätta med den trångboddhet som utgör ett stort hinder för många nyanlända att etablera sig. I *yrkande 14* föreslås att regeringen återkommer med förslag till förändringar av etableringsreformen. Vänsterpartiet är skarpt kritiskt till att privatisera delar av introduktionen och avvisar regeringens modell om att lotsar ska skaffa fram jobb mot en prestationsbaserad ersättning. Den ersättningsnivå som utgår inom ramen för etableringsreformen är för låg. Det leder till att många nyanlända tillbringar sin tid i etableringsplanen i fingerade aktiviteter och missar chansen att få ta del av sfi-undervisningen och få tillgång till andra arbetsförberedande aktiviteter.

Berit Högman m.fl. (S) framhåller i motion 2012/13:A264 *yrkande 3* att reformen för nyanländas etablering på arbetsmarknaden bör omarbetas. Motionärerna anser att Arbetsförmedlingens arbete med etableringslotsar för nyanlända har stora brister. I kommuner där det tidigare fanns kompetens och upparbetade nätverk för att hjälpa nyanlända till arbete har verksamheten nedmonterats i samband med att ansvaret har flyttats över till Arbetsförmedlingen. Även kommuner bör kunna komma ifråga för att bedriva lotsverksamhet genom avtal med Arbetsförmedlingen.

Yilmaz Kerimo m.fl. (S) anser i motion 2012/13:N371 *yrkande 7* att det behövs en politik som stärker den sociala sammanhållningen i Stockholmsregionen. Utrikes födda i Stockholms län är högre utbildade än genomsnittet bland utrikes födda i landet, men på samma gång tar det alldeles för lång tid för dem att etablera sig på arbetsmarknaden. Alla i regionen måste få möjlighet att försörja sig själva. En framgångsrik utbildnings- och jobbpolitik är grundläggande för att bryta segregationen.

Mats Pertoft (MP) framhåller i motion 2012/13:A272 att det är svårt för nyanlända i Sverige att få ett arbete. Motionären föreslår att en utredning tillsätts för att undersöka hur Arbetsförmedlingens incitament att förmedla jobb till de nyanlända kan stärkas.

Roger Haddad (FP) föreslår i motion 2012/13:Sf288 yrkande 2 att lagstiftningen ses över så att inte enskilda på grund av regelverket kan tacka nej till ett kortare arbete eller rekommenderas av myndigheter att tacka nej till arbete.

I motion 2012/13:A222 föreslår *Roger Haddad (FP)* att en översyn görs av ekonomiska incitament för en snabbare integrering. Inlåsnings effekter måste förhindras så att inte ekonomiska bidrag såsom etableringsersättning, bostadsbidrag, barnbidrag och vårdnadsbidrag hindrar den enskilde att snabbt etablera sig på arbetsmarknaden och komma i egen försörjning.

Lars Beckman (M) anför i motion 2012/13:A302 att Sveriges kommuner måste stimuleras att lära av varandra för att förbättra integrationen av nyanlända. En översyn behöver göras av hur integrationen kan förbättras genom att ta till vara de erfarenheter som finns hos de mest framgångsrika kommunerna. En integrationsbonus kan förslagsvis ges till de kommuner som lyckas bäst med att hjälpa utrikes födda till jobb och utbildning.

Staffan Danielsson (C) framhåller i motion 2012/13:A398 att Sveriges förutsättningar för ett fortsatt uthålligt högt flyktingmottagande bör analyseras. Ett led i denna analys bör vara att relatera Sveriges regelverk på detta område till regelverken i länderna i vår omvärld.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den etableringsreform som trädde i kraft för drygt två år sedan är avgörande för att påskynda invandrares etablering i arbets- och i samhällslivet. I korthet innebär reformen ett statligt huvudansvar med Arbetsförmedlingen som samordnande myndighet. Arbetsförmedlingen ska tillsammans med den nyanlände upprätta en etableringsplan som minst ska innehålla utbildning i svenska för invandrare (sfi), samhällsorientering och arbetsförberedande insatser. Nyanlända som medverkar till upprättandet av en etableringsplan, eller deltar i aktiviteter enligt en etableringsplan, har rätt till ersättning. En nyanländ med en etableringsplan har även rätt att välja en etableringslots, som på uppdrag av Arbetsförmedlingen ska stödja den nyanlände att hitta sin väg till arbete.

Utskottet noterar att vid utgången av 2012 hade Arbetsförmedlingen tagit emot cirka 10 700 personer inom ramen för etableringsuppdraget. Flerparten av dessa hade fått en individuell etableringsplan. Endast 2 procent hade inte haft rätt till en etableringsplan eftersom den fysiska eller psykiska prestationsförmågan hade bedömts vara mindre än 25 procent, individen inte kunde styrka rätten till plan eller studerade i gymnasieskolan.

Vidare noterar utskottet att de arbetsförberedande insatserna påbörjas snabbt för dem som har en etableringsplan. I slutet av april 2012 hade 89 procent av de nyanlända, som haft en etableringsplan i högst sex månader, deltagit i arbetsförberedande insatser eller arbetsmarknadspolitiska program. Kvinnor deltar dock i arbetsförberedande insatser i något mindre utsträckning än män och ledtiderna i etableringsprocessen är generellt något längre för kvinnor än för män. Antalet tillgängliga etableringslotsar har stigit kontinuerligt sedan etableringslagen trädde i kraft och vid slutet av april 2012 fanns det 200 lotsföretag med verksamhet på 870 verksamhetsadresser. Vid samma tidpunkt hade 77 procent av de nyanlända med en etableringsplan även valt en lots.

I ett par motioner föreslås att den fria etableringen på arbetsförmedlingsmarknaden ska stimuleras ytterligare, t.ex. genom att kommuner, näringsliv eller den ideella sektorn ges möjlighet att delta i arbetsförmedling och coaching. Utskottet vill understryka att regeringen har initierat en modell där arbetsmarknadspolitiken i första hand styrs via den offentliga arbetsförmedlingen, men där det på flera områden finns alternativ med insatser från kompletterande aktörer. Utskottet, som är positivt till att öppna verksamheten på det arbetsmarknadspolitiska området så att den blir tillgänglig för fler aktörer, står bakom denna modell. Som utskottet har framfört tidigare kan det skapas möjligheter för såväl nischade förmedlingstjänster som coaching med inriktning på särskilda grupper. Det bygger på en väl avvägd kombination med krav på tydlig styrning och rättsäkerhet och med stor valfrihet och individanpassning för den arbetssökande. Därmed avstyrks motionerna 2012/13:A393 (MP) yrkande 3 och 2012/13:A264 (S) yrkande 3.

I Vänsterpartiets motion riktas kritik mot etableringsplanen och etableringsersättningen. I motionen föreslås bl.a. att Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att erbjuda nyanlända som saknar person- eller samordningsnummer en manuell etableringsplan, att landstingen får ett tydligare uppdrag så att de nyanländas prestationsförmåga kan utredas snabbare, att nyanlända får etableringsersättningen i förskott för sina aktiviteter i etableringsplanen och att insatser görs för att åtgärda den trångboddhet som gör det svårt för många nyanlända att etablera sig. Vänsterpartiet ställer sig även avvisande till systemet med lotsar.

När det gäller etableringsplanen noterar utskottet att regeringen har gett Arbetsförmedlingen ett tydligare uppdrag att förmedla lediga platser och utveckla arbetet med kompletterande aktörer. Regeringen har i regleringsbrev lämnat uppdrag om samverkan och samordning bl.a. avseende åtgärder att korta handläggningstiderna. Utskottet understryker vikten av att regeringen nogsamt följer utvecklingen också när det gäller handläggningstiderna för utredning av nyanländas prestationsförmåga och anpassar dem när så behövs.

Avseende etableringsersättningen vill utskottet betona att regeringen har i regleringsbrev lämnat uppdrag om samverkan och samordning också avseende ersättningar som är väsentliga för den nyanländes försörjning. Migrationsverket, Skatteverket, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska samarbeta för att korta ledtiderna för utbetalning av etableringsersättning. Utskottet framhåller betydelsen av att regeringen nogsamt följer även denna utveckling.

I fråga om boende, som har behandlats tidigare i betänkandet, har regeringen förändrat den grundersättning som betalas ut till de kommuner som har en överenskommelse med staten om flyktingmottagande. För att ytterligare stimulera kommunernas mottagningskapacitet har regeringen infört en möjlighet för kommuner att få kostnadstäckning för hyreskostnader som uppstått innan nyanlända har haft möjlighet att flytta in.

Enligt utskottet utgör dessa reformer goda förutsättningar för en snabbare etableringsprocess. Därmed avstyrks motionerna 2012/13:Sf352 (V) yrkandena 10–13 och 2012/13:A272 (MP).

I fråga om etableringslotsar är utskottets inställning att det är avgörande för nyanländas etablering att de får möjlighet att arbeta så snabbt som möjligt. För att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden krävs ofta – förutom lämplig utbildning och erfarenhet – ett personligt nätverk, språkkunskaper och kunskaper om det svenska samhället och arbetslivet. I det sammanhanget är etableringslotsarna ett viktigt inslag. I lotsens uppdrag ingår bl.a. att hjälpa den nyanlände att genomföra etableringsplanen, stärka den nyanländes nätverk, ha kontakter med potentiella arbetsgivare, ge råd och stöd vid studie- och yrkesval, coachning, matchning och jobbsökaraktiviteter, att ge stöd i sociala frågor och återrapportera till Arbetsförmedlingen om den nyanländes deltagande och aktiviteter. Lotsen fungerar därmed som ett stöd till den nyanlände och som en bro in i det svenska samhällslivet och till arbetsmarknaden. Aktiviteterna utformas och anpassas tillsammans med den nyanlände utifrån hans eller hennes individuella behov och förutsättningar. Därmed avstyrks motion 2012/13:Sf352 (V) yrkande 14.

I ett par motionsyrkanden riktas kritik mot att det tar alltför lång tid för många nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet instämmer i bedömningen och kan konstatera att det fortfarande tar lång tid för många nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Etableringsreformen är dock i ett uppbyggnadsskede och det är ett välkänt faktum att det tar lång tid för stora reformer att hitta sina former. Utskottet välkomnar därför att regeringen har påbörjat ett arbete med att förändra delar av etableringsreformen i syfte att stärka etableringsprocessen. Utskottet noterar exempelvis att regeringen under 2012 har genomfört vissa förordningsändringar för att öka incitamenten till arbete under etableringsperioden. Förändringarna innebär att etableringsersättningen inte minskas vid inkomster av arbete utanför etableringsplanen. Individerna kan få etableringsersättning för arbete inom etableringsplanen under maximalt sex månader. Utskottet noterar

även att regeringen avser att införa krav på nyanlända i etableringslagen att acceptera ett erbjudande om lämpligt arbete i hela landet. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2012/13:Sf288 (FP) yrkande 2 och 2012/13:N371 (S) yrkande 7.

I några motioner föreslås ekonomiska incitament till nyanlända liksom en integrationsbonus till kommuner för en snabbare integration. Utskottet delar motionärernas utgångspunkt att det finns ett behov av att ytterligare förstärka etableringsreformen. Utskottet välkomnar följaktligen regeringens förstärkning av de arbetsförberedande insatserna i etableringsreformen. För att skapa alternativ till det reguljära utbildningssystemet för vuxna som har kort utbildning har regeringen fr.o.m. januari 2013 infört ett praktiskt basår. Basåret ges till personer som är över 30 år och som har högst nio års utbildning. Syftet är att ge de nyanlända en introduktion till ett nytt arbete med fokus på praktisk träning. Basåret ska bestå av arbetsträning som kan kombineras med yrkesinriktad svenskundervisning, utbildning i svenska för invandrare och teoretisk utbildning inriktad på behoven på den arbetsplats där arbetsträningen bedrivs. Utskottet noterar även att regeringen fr.o.m. januari 2013 erbjuder arbetsgivare som anordnar arbetsträning åt personer som omfattas av etableringsreformen, och som har behov av mer handledning än vad en vanlig praktikplats möjliggör, en merkostnadsersättning om 150 kronor per dag i upp till sex månader.

Utskottet instämmer i regeringens ståndpunkt att föräldraförsäkringens konstruktion försenar nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Utskottet noterar att AKKA-utredningen har fått i uppdrag av regeringen att föreslå åtgärder som kan öka arbetskraftsdeltagandet och påskynda arbetsmarknadsetableringen för nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare. Av delbetänkande (SOU 2012:9) som utredningen lämnade till regeringen i oktober 2012 framgår att uttag av föräldrapenning försenar etableringen på arbetsmarknaden för många nyanlända mammor och att detta kan bli en fälla särskilt för dem som har behov av kompletterande försörjningsstöd. Utskottet noterar att regeringen avser att under 2013 föreslå en förändring i föräldraförsäkringen som innebär att maximalt 20 procent av föräldrapenningsdagarna kan sparas till tiden efter barnets fyraårsdag. Den övre gränsen för när föräldrapenning kan lämnas föreslås höjas till det år barnet fyller tolv. Syftet med förändringen är att göra det möjligt för utrikes födda kvinnor att komma närmare arbetsmarknaden och förkorta etableringstiden. Därmed avstyrks motionerna 2012/13:A222 (FP) och 2012/13:A302 (M).

Motionen 2012/13:A398 (C) om att Sveriges förutsättningar för ett fortsatt uthålligt högt flyktingmottagande bör analyseras avstyrks mot bakgrund av vad utskottet har anfört tidigare i betänkandet.

Företagande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om företagande.

Motionerna

Désirée Pethrus och *Robert Halef* (båda KD) anser i motion 2012/13:A223 yrkande 1 att informationen om företagande till nyanlända under introduktionstiden måste förbättras. Motionärerna framhåller att det inte är enkelt att driva företag i Sverige. Regler och skattelagar försvårar och fördyrar. Det är därför nödvändigt att personer som invandrar till Sverige får information om företagande i Sverige och erbjuds individanpassad hjälp.

Annelie Enochson (KD) föreslår i motion 2012/13:N238 yrkande 1 att förutsättningarna att starta och driva företag behöver förbättras för personer med utländsk bakgrund. Nyanlända bör få information om företagande under sin introduktionstid inom etableringsperioden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att många personer som flyttar till vårt land också har lyckats komma in i det svenska samhället. Över 600 000 människor som är födda i ett annat land går till jobbet i Sverige varje vecka. Drygt 70 000 utrikes födda är företagare och vart åttonde småföretag drivs av en person med utländsk bakgrund. Studier visar att företagare med internationell bakgrund sysselsätter över 200 000 personer.

Utskottet ansluter till utgångspunkten i de motionsyrkanden som anges ovan om den betydelse som företagande har för individer med utländsk bakgrund. Enligt utskottet har företagare födda utomlands ofta goda kunskaper om affärskultur, politik, religion och språk i sina forna hemländer, vilket skapar förutsättningar för att öka handeln och förbättra handelsrelationerna mellan Sverige och andra länder. Utskottet välkomnar därför att regeringen satsar 15 miljoner kronor på mentorsinsatser för utrikes föddas företagande under perioden 2013–2015. Insatserna syftar till att stimulera framväxten av konkurrenskraftiga tillväxtföretag.

Utskottet noterar att regeringen har gett Kammarkollegiet i uppdrag att översätta och vid behov utveckla information om den svenska upphandlingsmarknaden på olika språk riktat till små och medelstora företag. Syftet är att främja tillväxten och göra det lättare för fler små och medelstora företag som drivs av utrikes födda att delta i offentliga upphandlingar.

Utskottet noterar även att regeringen har gett Tillväxtverket i uppdrag att identifiera och utgöra ett stöd för hur det regionala tillväxtarbetet kan utvecklas för att kompetens, entreprenörskap och företagande hos personer med utländsk bakgrund ska tas till vara för att skapa konkurrenskraftiga regioner. I uppdraget ingår att föreslå åtgärder för hur frågorna kan stärkas

och förändras i det regionala tillväxtarbetet inklusive strukturfondsarbetet. Uppdraget baseras bl.a. på redovisningar från de aktörer som har ansvar för att samordna det regionala tillväxtarbetet i respektive län.

Därmed kan motionerna 2012/13:A223 (KD) yrkande 1 och 2012/13:N238 (KD) yrkande 1 anses besvarade och avstyrks följaktligen.

Validering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om validering m.m.

Jämför reservation 8 (V).

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i kommittémotion 2012/13:Sf352 av *Christina Höj Larsen m.fl.* yrkande 18 att Arbetsförmedlingen ges ett nationellt valideringsuppdrag. I dag saknas ett samlat grepp om den validering som rör yrkeskunskaper. För att skapa likvärdighet över landet och stärka kvaliteten behöver Arbetsförmedlingen ha huvudansvaret för validering av utländska utbildningsmeriter och yrkeskunskaper. I yrkande 21 föreslås obligatoriska kravprofiler vid rekrytering. För att inte godtyckligt utestänga arbetssökande med utländsk bakgrund måste befattningsbeskrivningar och annonser tydligt formulera de krav som ställs, de meriter som är nödvändiga och tillräckliga samt de urvalsprinciper som kommer att användas vid rekryteringsprocessen.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadssituationen för utrikes födda i Sverige skiljer sig tydligt från den för inrikes födda. Andelen som står utanför arbetskraften är högre, andelen sysselsatta lägre och andelen arbetslösa högre bland utrikes födda. Värdet av de kunskaper och den kompetens som en utrikes född person har byggt upp i hemlandet minskar ofta vid ankomsten till Sverige. Det beror bl.a. på att tidigare utbildningar och yrkeserfarenheter inte alltid efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden och att arbetsgivare kan ha svårt att värdera dem korrekt. Eftersom värdet av tidigare meriter dessutom minskar med tiden kan personer som står utanför arbetsmarknaden en längre tid successivt få svårare att dra nytta av sin kompetens.

Validering innebär att en individs faktiska kunskaper, färdigheter och förmågor bedöms och värderas. För många nyanlända kan validering vara ett första steg till ett arbete i Sverige.

Utskottet noterar att regeringen i syfte att förbättra och utveckla valideringen har gett Statskontoret i uppdrag att kartlägga och bedöma valideringsinsatser för utrikes födda. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 31 maj 2013. Utskottet anser att beredningen av utredningen bör avvaktas och avstyrker därmed motion 2012/13:Sf352 (V) yrkande 18.

I fråga om motionsförslaget om obligatoriska kravprofiler vid rekrytering hänvisar utskottet till tidigare betänkanden (senast bet. 2009/10:AU8 och bet. 2011/12:AU11). Utskottet anser att rekryteringen av kompetent arbetskraft behöver säkras för att lägga grunden till en långsiktigt sund ekonomisk utveckling och skapa utrymme för välfärd i Sverige. Diskriminering, oavsett om den sker med hänvisning till kön, etnisk tillhörighet eller någon annan i sammanhanget ovidkommande faktor, motverkar uppfyllandet av en sådan målsättning. Det är viktigt att dessa frågor ständigt diskuteras och beaktas vid rekrytering. Grundprincipen på arbetsmarknaden bör dock vara att rekryteringsprocessen är en fråga mellan arbetsmarknadens parter där en viktig utgångspunkt är att diskriminering inte får förekomma. Utskottet står fast vid vad som sagts tidigare om detta förslag. Motion 2012/13:Sf352 (V) yrkande 21 avstyrks därmed.

Invandrade akademiker

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om invandrade akademiker.
Jämför reservation 9 (S).

Motionerna

Socialdemokraterna anser i kommittémotion 2012/13:A367 av *Ylva Johansson m.fl.* yrkande 12 att insatserna för att hjälpa invandrade akademiker till ett arbete som motsvarar deras kompetens måste förbättras. Att personer med akademisk utbildning inte ens på lång sikt får arbeten i nivå med sin utbildning är inte bara ett individuellt problem utan i allra högsta grad ett samhällsproblem. Varje år investeras resurser för att utbilda akademiker samtidigt som det finns färdigutbildade invandrade akademiker vars kunskaper inte kommer till användning.

Michael Svensson (M) föreslår i motion 2012/13:A294 att invandrade akademikers arbetsmarknadsetablering bör underlättas. Att starta nätverk och mentorsverksamhet med invandrade akademiker som redan är förankrade på arbetsmarknaden kan vara en väg att gå.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det 2011 fanns minst 430 000 utrikes födda personer med någon form av eftergymnasial utbildning i landet. Av dessa hade 163 000 en eftergymnasial utbildning kortare än tre år, 244 000 minst en treårig eftergymnasial utbildning och nästan 20 000 en forskarutbildning. Andelen med eftergymnasial utbildning är därmed minst lika stor bland utrikes som bland inrikes födda. Utskottet kan samtidigt konstatera att det tar lång tid för många utlandsfödda akademiker att etablera sig på arbetsmarknaden. Statistik visar att utlandsfödda akademiker i högre grad än infödda akademiker är arbetslösa eller överkvalificerade i de anställningar de har. Samtidigt medför generationsväxlingen på arbetsmarknaden behov av kvalificerad arbetskraft. Utskottet delar därför utgångspunkten att åtgärder som bidrar till att kompetensen hos akademiker med utländsk utbildning bättre kan tas till vara är angelägna.

Utskottet noterar att akademiker med utländsk utbildning erbjuds en rad statliga insatser för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning ges studenter som har en avslutad utländsk högskoleutbildning möjlighet att avlägga en motsvarande svensk examen eller få kunskaper för att kunna få behörighet att i Sverige utöva det yrke som den utländska utbildningen har förberett dem för. På vissa lärosäten finns även kompletterande utbildningar för ekonomer, jurister och andra yrkesgrupper och aspirantutbildning med allmän- och förvaltningsinriktning. Kompletteringar av utländska utbildningar inom högskolan kan underlätta inträdet på arbetsmarknaden på rätt nivå. Särskilt betydelsefullt är det för personer med legitimations- eller behörighetsyrken, t.ex. lärare och sjukvårdspersonal, som behöver komplettera sin utländska utbildning inom området för att den ska kunna ligga till grund för behörighet.

Utskottet noterar att Riksrevisionens granskningsrapport Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning – förutsägbara, ändamålsenliga och effektiva? (RiR 2011/12:9) visar att det nuvarande systemet som involverar ett antal myndigheter kan göras mer ändamålsenligt och effektivt. Det skulle innebära att värdefull akademisk kompetens kan tillföras den svenska arbetsmarknaden i ökad takt och omfattning. Av rapporten framgår att det finns behov av tidigare och tydligare information om de insatser som finns för akademiker med utländsk bakgrund. Det finns också behov av att Högskoleverket och Socialstyrelsen fortsätter se över informationen både till de sökande och till de myndigheter som tidigt möter akademiker med utländsk utbildning i syfte att förkorta tiden fram till utlåtande, behörighetsbevis och legitimation. Av rapporten framgår också att bristande kunskaper i det svenska språket är det största hindret för dem som har antagits till kompletterande högskoleutbildningar att kunna genomföra utbildningen med godkänt resultat inom utsatt tid. Ett annat hinder för

genomströmning är studiefinansiering eftersom studenter på kompletterande utbildningar ofta är äldre vilket kan innebära ett större försörjningsansvar.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att regeringen nu samlar all bedömning av utländsk utbildning vid den nya myndigheten Universitets- och högskolerådet. Myndigheten syftar till att skapa en mer sammanhängande valideringskedja och underlätta för personer med utländsk utbildning att få sin utbildning bedömd. Utskottet ser positivt på att resurserna för bedömningsverksamheten förstärks i syfte att korta ledtiderna och möta upp en ökad ärendeströmning vid bedömning av utländsk utbildning. Att individen tidigt får information om validering och får sin utbildnings- och yrkesbakgrund kartlagd ger individen möjlighet att ta eget ansvar för planering av etableringsprocessen.

Därmed avstyrks motionerna 2012/13:A367 (S) yrkande 12 och 2012/13:A294 (M).

Nystartszoner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nystartszoner. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

Motionerna

Christian Holm (M) anför i motion 2012/13:A270 att nystartszoner är en effektiv metod för att bekämpa ekonomiskt och socialt utanförskap i utsatta områden. Motionären anser att man bör se över möjligheten att införa nystartszoner även på landsbygden. Ekonomiska frizoner för landsbygden skulle kunna erbjuda såväl företag som arbetstagare ökade valmöjligheter för sin etablering och skapa förutsättningar för ekonomisk framgång i hela Sverige. Sveriges ekonomi breddas och stärks samtidigt som landsbygden bevaras.

Edward Riedl (M) anser i motion 2012/13:A379 att ekonomiska frizoner bör införas i glesbygdsområden. Genom att inrätta ekonomiska frizoner i glesbygden främjas den ekonomiska utvecklingen i hela landet. Sänkta arbetsgivaravgifter för nystartade företag kan exempelvis göra det lättare för företag att anställa.

Gustaf Hoffstedt (M) föreslår i motion 2012/13:A397 att regeringen bör överväga möjligheten att införa metoden med nystartszoner på glesbygden. Att ge områden statusen "nystartszon" skulle kunna innebära att ge skattelättnader i form av reducerade skatter och arbetsgivaravgifter till företag som är etablerade i området.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen genom åren har tagit ett antal initiativ i syfte att bryta den socioekonomiska segregationen och åstadkomma bättre livsvillkor i områden med utbrett utanförskap. Ofta har detta skett genom områdesinriktade insatser, exempelvis storstadssatsningar och lokala utvecklingsavtal. I och med utgången av 2011 upphörde de lokala utvecklingsavtalen. Numera är i stället utgångspunkten samverkan och stöd utifrån myndigheternas och kommunernas ordinarie verksamhet snarare än genom särskilda projektmedel. Särskilt fokus läggs på frågor som rör arbete, entreprenörskap, utbildning och hållbar tillväxt.

I de motioner som anges ovan föreslås att nystartszoner införs på landsbygden. En nystartszon är ett område som kännetecknas av låg sysselsättningsgrad, en hög andel boende som tar emot långvarigt försörjningsstöd och en hög andel boende som inte har gymnasieexamen eller motsvarande. Syftet med åtgärden skulle vara både att stimulera nyföretagande och att ge existerande företag bättre möjlighet att växa i utsatta områden.

Utskottet noterar att Utredningen om nystartszoner överlämnade sitt betänkande Nystartszoner (SOU 2012:50) till regeringen i augusti 2012. Utredningen förslår att ett system med nystartszoner införs. Företag inom dessa zoner ska kunna få kraftigt sänkta arbetskraftskostnader i upp till sju år. Utredningen föreslår ett avdrag från socialavgifterna för företag som bedriver verksamhet i en nystartszon och som uppfyller vissa krav. Avdraget motsvarar en sänkning av avgifterna till 10,21 procent. Betänkandet har remitterats och förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet anser att beredningen av utredningsförslaget bör avvaktas och avstyrker därmed motionerna 2012/13:A270 (M), 2012/13:A379 (M) och 2012/13:A397 (M).

Handlingsplaner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om handlingsplaner.

Motionen

Louise Malmström och Håkan Bergman (båda S) föreslår i motion 2012/13:A329 att alla politikområden i Sverige ska genomsyras av ett integrationsperspektiv. På samma sätt som handlingsplaner för jämställdhet inom regionalpolitiken har upprättats bör handlingsplaner för integration inom regionalpolitiken upprättas.

Utskottets ställningstagande

Integration är en ömsesidig process och alla, oavsett bakgrund, bör vara delaktiga och ansvariga för den. Det svenska samhället har ett ansvar att välkomna nyanlända och undanröja hinder för integrationen. Den nyanlända har ett ansvar att försöka få jobb, lära sig svenska och komma in i det nya samhället. En viktig del av integrationspolitiken är att uppnå ett samhälle där alla känner tillhörighet och delaktighet, oavsett om man är född i landet eller har kommit hit senare. En av de största samhällsutmaningarna i dag är att bekämpa det utanförskap som många utrikes födda har fastnat i.

Enligt utskottet har etableringsreformen inneburit en välbehövlig utveckling av insatserna för nyanlända flyktingar, andra skyddsbehövande och deras anhöriga. Att Arbetsförmedlingen har fått ett tydligt ansvar för nyanländas mottagande syftar till mer arbetsmarknadsrelaterade insatser som stärker den nyanländes möjligheter till en snabb etablering på arbetsmarknaden. Etableringsersättningen ökar incitamenten för nyanlända att arbeta och delta i aktiviteter. Det pågår fortfarande ett utvecklingsarbete hos berörda myndigheter och aktörer med anledning av reformen. Utskottet delar regeringens ståndpunkt, som framgår av budgetpropositionen för 2013, att etableringsreformen behöver utvecklas vidare. Bland annat bör incitamenten för arbete stärkas ytterligare. De insatser som erbjuds inom ramen för etableringsreformen ska vara effektiva och anpassade efter målgruppens förutsättningar och behov. Mot bakgrund av regeringens fortsatta arbete med att utveckla etableringsreformen anser utskottet att motion 2012/13:A329 (S) bör avstyrkas.

Föräldrastödsamtal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om föräldrastödsamtal.

Motionen

Carina Ohlsson (S) framhåller i motion 2012/13:A238 föräldrastödsamtal som en metod för integration. En grupp med deltagare från olika delar av världen, t.ex. inom sfi-verksamheten, kan känna samhörighet i samtal om barn och föräldraskap. Det är viktigt att information om lyckade projekt som har fått stöd av olika samhällsaktörer sprids.

Utskottets ställningstagande

En central del av integrationspolitiken handlar om att utrikes födda ska känna delaktighet, samhörighet och tillhörighet med det nya landet. Känslan av tillhörighet och gemenskap mellan människor i vårt land skapar en

social sammanhållning. Att ge alla utrikes födda möjlighet att förvärva kunskaper om mottagarsamhällets grundläggande värderingar och normer och säkerställa tillträde på lika villkor och utan diskriminering är viktiga aspekter av social sammanhållning. Att sprida goda exempel är enligt utskottet ett bra sätt att bryta utanförskapet och verka för en ökad samhörighet. Det utgör därmed en viktig del av arbetet för en förbättrad integration.

Utskottet noterar att 2010 antogs en överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom integrationsområdet och Sveriges Kommuner och Landsting. Överenskommelsen inom det integrationspolitiska området är en del av regeringens samlade politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) vars mål är att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att bl.a. utveckla möjligheterna att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka sin egen livssituation eller samhället i stort.

Utskottet noterar även att regeringen ger stöd till s.k. engagemangsguider var syfte är att genom uppsökande verksamhet stimulera de som bor i områden med lägre organisationsgrad, särskilt ungdomar och kvinnor, till kontakter med det civila samhällets organisationer inom skilda verksamhetsområden. Stödet till engagemangsguider fördelas av Ungdomsstyrelsen. Under 2011 fördelades 10 miljoner kronor där elva projekt hade fokus på kvinnor och flickor.

Utskottet välkomnar vidare regeringens satsning på flyktingguider och familjekontakter som införs fr.o.m. 2013. Satsningen innebär att kommuner och organisationer runt om i Sverige kommer att erbjuda stöd till nyanlända invandrare i form av guider och familjekontakter för att underlätta för dem att integreras i det svenska samhället. Guiderna ska erbjuda sociala nätverk, ge råd i praktiska frågor, stödja barnen vid läxläsning och bistå vid studier i svenska. De ska även ge råd och stöd i asylprocessen och hjälpa till vid efterforskning av anhöriga och vid familjeåterförening. Innehållet och organiseringen av verksamheten varierar efter lokala förutsättningar.

Mot bakgrund av ovan sagda kan utskottet konstatera att regeringen gör flera insatser för att skapa ett samhälle som präglas av social sammanhållning. Motion 2012/13:A238 (S) avstyrks därmed.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m., punkt 1 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Johan Andersson (S) och Kristina Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare,
- b) lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
- c) lag om ändring i lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:63 punkterna 1–3 och motion 2012/13:A16 och avslår motionerna 2012/13:A15 yrkandena 1–6 och 2012/13:A17 yrkandena 1–7.

Ställningstagande

Målgruppen för samhällsorientering behöver utvidgas, och vi socialdemokrater ställer oss positiva till de föreslagna lagändringarna. Samtidigt menar vi att den utvidgning som föreslås inte är tillräcklig. Liksom en rad remissinstanser ser vi inget skäl till att inte vidga målgruppen ytterligare.

Vi anser att samhällsorientering ska erbjudas alla nyanlända som antingen är folkbokförda i Sverige eller har uppehållstillstånd under minst ett år. Det är viktigt att den information som ingår i samhällsorienteringen erbjuds alla utifrån en likabehandlingsprincip. Vi anser också att de undantag på grund av ålder och nationalitet som föreslås i propositionen tas bort eftersom de sätter upp hinder för en ganska liten grupp personer som mycket väl skulle kunna omfattas.

Vi vill framhålla att det är viktigt att så många som möjligt får kunskaper och insikter om det svenska samhällslivet. Samhällsorientering handlar inte enbart om etablering i arbetslivet. Generellt ger samhällsorientering

bättre förutsättningar för fler att få grundläggande förståelse för det svenska samhället. På så sätt skapas ökade möjligheter till delaktighet i samhället.

Vi menar att det inte finns någon anledning att utesluta yngre eller äldre som också har behov av samhällsorientering. Vi vill också poängtera att det finns en viktig jämställdhetsaspekt med en utvidgad målgrupp. Om fler, såväl kvinnor som män, har möjlighet att ta del av samhällsorienteringen kommer det få positiva effekter på jämställdheten. Vi efterlyser också ett tydligare tillsynsuppdrag för bättre kvalitetssäkring.

2. Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m., punkt 1 (SD)

av Mattias Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare,
- b) lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
- c) lag om ändring i lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:63 punkterna 1–3 och motion 2012/13:A17 yrkandena 1–7 och avslår motionerna 2012/13:A15 yrkandena 1–6 och 2012/13:A16.

Ställningstagande

Vi i Sverigedemokraterna ställer oss positiva till en utvidgning av målgruppen för samhällsorientering, men vi instämmer med flertalet remissinstanser om att den föreslagna målgruppen är alltför snäv.

Sverigedemokraterna anser att det är av stor vikt att samtliga personer som invandrar till Sverige i syfte att under längre tid vara bosatta och verksamma i landet får och förväntas ta del av kunskaper om vårt samhälle. Vi anser således att även personer över 65 år bör ingå i målgruppen, eftersom allt fler personer över 65 år väntas vara verksamma på arbetsmarknaden men framför allt för att även icke yrkesverksamma bör ha grundläggande kunskaper om det svenska samhället och sina rättigheter och skyldigheter gentemot detsamma. Vi anser även att arbetskraftsinvandrare bör ingå i målgruppen. Vi anser vidare att även nyanlända invandrare över 16 år som inte läser på gymnasiet bör ingå i målgruppen för samhällsorientering. För yngre invandrare och för dem som läser på gymnasiet får skolväsendet förväntas ge motsvarande samhällsorientering. Slutligen anser vi att även

medborgare från ett EES-land eller Schweiz ska ingå i målgruppen. Oavsett nationalitet är det viktigt att få kunskap om de villkor som gäller för ett liv just i Sverige. Sverigedemokraterna instämmer dock med regeringen om att gäststuderande, gästforskare samt anhöriga till dessa inte har samma behov av samhällsorientering då deras vistelse i Sverige generellt är kortvarig och de inte har för avsikt att etablera sig i landet.

Sverigedemokraterna anser vidare att samhällsorienteringen bör vara obligatorisk för de nyanlända invandrare som ingår i målgruppen. Grundläggande kunskaper om det svenska samhället samt rättigheter och skyldigheter gentemot densamma är helt centrala för den som avser att bosätta sig på obestämd tid i Sverige och bli en del av vårt samhälle. Vi anser också att underlåtelse att delta i den obligatoriska samhällsorienteringen bör kunna medföra ekonomiska konsekvenser i form av t.ex. minskade ersättningar eller bidrag.

Sverigedemokraterna förordar att samtliga målgrupper omfattas av den nya lagen om samhällsorientering. Samhällsorienteringen har ett högt värde för möjligheten att öka nyanländas delaktighet i det svenska samhället, och den bör regleras och lagstadgas separat från specifikt inriktade insatser som erbjuds i övrigt.

När det gäller samhällsorienteringens syfte och innehåll kan vi i Sverigedemokraterna konstatera att det första av de fyra kunskapsmålen – de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna – riskerar att hamna i skymundan på grund av samhällsorienteringens utformning och tydliga fokus på praktiska aspekter. Det är vår åsikt att samhällsorienteringen i högre grad bör inriktas på information om och arbete med det första kunskapsmålet.

Det är Sverigedemokraternas mening att var och en som lever i Sverige bör känna till, anpassa sig till och bejaka den västerländska, humanistiska grund på vilken vårt land vilar och i vilken ingår bl.a. värden som jämställdhet mellan kvinnor och män, individens människovärde, likhet inför lagen samt respekt för rättsstaten. Sverigedemokraterna anser att kunskapsmålet om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna bör kompletteras med ett kunskapsmål om den svenska värdegrunden, svensk kultur och svensk tradition. Vikten av denna gemensamma värdegrund för vårt samhälle kan inte nog understrykas och därmed är det för oss en självklarhet att förmedling av kunskap om och förankring av denna värdegrund också bör ingå i samhällsorienteringens syfte. Kunskap om svensk kultur och svensk tradition främjar assimilation och inträde i den svenska gemenskapen för den som på sikt vill bli svensk medborgare. Utan denna kunskap är risken stor att den nyanlände hamnar i utanförskap.

Sverigedemokraterna anser att sfi-bonusen bör avskaffas. Att människor som på ett eller annat sätt utmärker sig och presterar mer än vad som rimligen kan förväntas av dem också premieras för detta är något som i grund och botten är mycket bra. Det sänder däremot ut fel signaler att dela ut en

bonus bara för att någon presterar vad som anses vara förväntat eller för att någon fullgör sina skyldigheter. Vi bör kunna kräva att en person som avser att permanent bosätta sig i vårt land lär sig svenska, eller i varje fall gör vad han eller hon kan för att lära sig svenska.

Sverigedemokraterna vill avslutningsvis peka på de två enskilt största bristerna med dagens integrationspolitik, brister som bromsar och står i vägen för invandrarnas etablering i det svenska samhället. Dessa är dels en inriktning på mångkulturbaserad integration i stället för en gemenskapsfokuserad assimilation, dels en så omfattande invandring att det svenska samhället – oavsett politiska åtgärder – inte mäktar med att möta upp de människor som söker sig hit. För att ytterligare säkerställa ett mottagande som hålls på en hållbar nivå vill vi poängtera behovet av en väl reglerad invandring, med god uppföljning och verkställighet av de regler och beslut som fastställts.

3. Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m., punkt 1 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare,
- b) lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
- c) lag om ändring i lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:63 punkterna 1–3 och motion 2012/13:A15 yrkandena 1–6 och avslår motionerna 2012/13:A16 och 2012/13:A17 yrkandena 1–7.

Ställningstagande

Vänsterpartiet ställer sig positivt till förslaget att målgruppen för samhällsorientering ska vidgas, men vi vill se en bredare definition. Samhällsorientering bör erbjudas alla nyanlända enligt likabehandlingsprincipen. Vi föreslår att målgruppen omfattar alla invandrare som fyllt 18 år och som antingen är folkbokförda i Sverige eller har uppehållstillstånd på minst ett år.

Vänsterpartiet anser att invandrare så fort som möjligt ska få möjlighet att delta i samhällsorienteringen. Det behöver därför tydliggöras att kommunernas ansvar att erbjuda samhällsorientering även gäller för dem som bor på anläggningsboenden och inväntar kommunplacering.

En bredare målgrupp för samhällsorienteringen medför ökade kostnader för kommunerna. Vi föreslår därför att regeringen i sin vårandringsbudget återkommer med förslag på ekonomiskt stöd till kommunerna.

Vänsterpartiet håller med om att huvudansvaret för att rekrytera och motivera deltagande i samhällsorientering bör ligga på kommunerna samt att dessa själva ska kunna välja utförare av utbildningen. Vi anser dock också att det är viktigt att kommunerna samarbetar med föreningslivet för att nå så många som möjligt i målgruppen och för att anpassa innehållet efter deltagarnas behov. Vi anser att studieförbunden och andra ideella organisationer kan spela en viktig roll.

Eftersom Vänsterpartiet vill utöka målgruppen till att även omfatta arbetskraftsinvandrare, en grupp som riskerar att utnyttjas på arbetsmarknaden, ser vi ett behov av att betona den del av samhällsorienteringen som behandlar arbetsmarknadsfrågor. Denna bör anordnas i samarbete med arbetsmarknadens parter. Facklig information om den svenska arbetsmarknadsmodellen med en fördjupning i frågor som rör arbetstagarnas rättigheter och skyldigheter på svensk arbetsmarknad är en central del.

Människor har olika förutsättningar att lära. Bland de personer som invandrat finns såväl akademiker som de med en kort eller ingen skolgång. Utfallet av sfi-bonusen speglar dessa skilda förutsättningar. För att se till att invandrare med olika förutsättningar och behov så snabbt som möjligt lär sig svenska krävs andra insatser än bonusar. Vad som behövs är en bättre individuell anpassning av undervisningen. Vi föreslår därför att regeringen återkommer med ett förslag med innebörden att sfi-bonusen avskaffas.

4. Kommunbosättningar m.m., punkt 2 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Johan Andersson (S) och Kristina Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:Sf370 yrkande 1 och 2012/13:A350 samt avslår motionerna 2012/13:Sf352 yrkande 15, 2012/13:A358 yrkandena 1 och 2, 2012/13:A360 och 2012/13:A382.

Ställningstagande

Sverige har ett stort ansvar att ta emot människor som befinner sig på flykt undan krig, katastrofer och förtryck. En generös flyktingpolitik måste värna om de nyanlända och ge dem bästa tänkbara möjligheter att komma in i samhället, få jobb och bostad och skapa sig ett gott liv.

Ett av de stora problemen med flyktingmottagandet är att det är så koncentrerat till vissa kommuner. I praktiken är det några kommuner och stadsdelar i landet som står för en stor del av hela Sveriges ansvar. I de kommunerna och stadsdelarna blir effekterna väldigt påtagliga. Skolorna tillförs ständigt nya elever under läsåret, nya klasser startas och den arbetsro som kanske framför allt flyktingbarn så väl behöver ersätts av ständiga förändringar. Trångboddheten är mycket utbredd. Det är enligt vår mening hög tid att resten av Sverige nu tar sitt ansvar för flyktingmottagandet. Flyktingmottagandet är en nationell angelägenhet och därför måste också staten ta ansvar. Det måste, enligt vår mening, vara möjligt för regeringen och riksdagen att ålägga alla kommuner en skyldighet att delta i flyktingmottagandet.

5. Kommunbosättningar m.m., punkt 2 (V)

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Sf352 yrkande 15 och avslår motionerna 2012/13:Sf370 yrkande 1, 2012/13:A350, 2012/13:A358 yrkandena 1 och 2, 2012/13:A360 och 2012/13:A382.

Ställningstagande

Enligt Vänsterpartiets mening bör staten ha det övergripande ansvaret för att ta emot flyktingar och migranter till Sverige. Flyktingmottagandet ska därför ha en tydlig nationell styrning och tillräcklig statlig finansiering. Däremot menar vi att kommunerna ska stå för själva genomförandet av introduktionen mot tillräcklig ersättning från staten. Det är i landets kommuner de nyanlända ska bo och verka och bygga sig en framtid. Därför ska kommunerna, enligt vårt förslag, ha en tydlig roll i utförandet av introduktionen och mottagandet. Vilka krav detta ställer på kommunerna i praktiken ska tydliggöras och fastställas i en särskild förordning, där det bl.a. ska framgå att kommunerna är skyldiga att behandla alla lika oavsett ekonomisk ställning. Ansvarsfördelningen och skyldigheten för alla inblandade aktörer och individer ska vara tydliga och uttryckliga. Individerna ska ha möjlighet att göra tydliga, fria och rationella val.

6. Arbetsmarknadsetablering, punkt 3 (MP)

av Mehmet Kaplan (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:A272 och 2012/13:A393 yrkande 3 och avslår motionerna 2012/13:Sf288 yrkande 2, 2012/13:Sf352 yrkandena 10–14, 2012/13:N371 yrkande 7, 2012/13:A222, 2012/13:A264 yrkande 3, 2012/13:A302 och 2012/13:A398.

Ställningstagande

Statskontorets utvärdering visar att det finns stora brister i etableringsreformen. Många nyanlända får inte en etableringsplan i tid. Aktiviteterna i etableringsplanen är inte tillräckligt anpassade till de nyanländas förutsättningar och behov. Nyanlända får inte heller den försörjning de behöver i inledningskedet av etableringsprocessen.

Miljöpartiet vill pröva möjligheten att släppa in andra aktörer med specialiserad kunskap, t.ex. genom att låta kommunerna, näringslivet eller den ideella sektorn hjälpa till med matchning och kompletteringsutbildningar. Fackförbunden med sin specifika kompetens inom sina respektive yrkesområden skulle kunna ha en roll som branschspecifika arbetsförmedlare och jobbcoacher och förmedla kontakt med professionella nätverk.

Miljöpartiet anser även att Arbetsförmedlingens incitament att förmedla jobb till de nyanlända behöver förbättras. Regeringen bör tillsätta en utredning om hur man kan öka Arbetsförmedlingens ekonomiska incitament att lyckas i sin uppgift att förmedla jobb till nyanlända.

7. Arbetsmarknadsetablering, punkt 3 (V)

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Sf352 yrkandena 10–14 och avslår motionerna 2012/13:Sf288 yrkande 2, 2012/13:N371 yrkande 7, 2012/13:A222, 2012/13:A264 yrkande 3, 2012/13:A272, 2012/13:A302, 2012/13:A393 yrkande 3 och 2012/13:A398.

Ställningstagande

Etableringsreformen infördes 2010 och har hittills omfattat ca 10 000 personer. Bland annat innebär reformen att Arbetsförmedlingen har tagit över ansvaret för att underlätta och skynda på nyanlända invandrades etablering i arbetslivet, och s.k. etableringslotsar har fått i uppdrag att hjälpa nyanlända att snabbare komma in på arbetsmarknaden. Reformen har fått omfattande kritik, och i juni 2012 presenterade Statskontoret en utredning av reformen.

Vänsterpartiet delar flera av Statskontorets slutsatser. Vi anser att de berörda myndigheterna (Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan och Skatteverket) och kommunerna och landstingen behöver förstärka samordningen av sina insatser. Vidare anser vi att nyanlända invandrare som saknar person- eller samordningsnummer ska kunna få en manuell etableringsplan av Arbetsförmedlingen och att landstingen ska få ett tydligare uppdrag så att de nyanländas prestationsförmåga kan utredas snabbare.

Vänsterpartiet anser att nyanlända ska kunna få ersättningen för sitt deltagande i aktiviteter i etableringsplanen i förskott för att kunna betala löpande utgifter. Vi anser även att regeringen bör vidta åtgärder för att komma till rätta med trångboddheten och bostadsbristen. Bristen på mindre hyresrätter utgör ett stort hinder för nyanlända att etablera sig.

8. Validering m.m., punkt 5 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Sf352 yrkandena 18 och 21.

Ställningstagande

Vänsterpartiet fick i vårbudgeten 2006 igenom en satsning på kompletterande utbildning och validering som den nuvarande regeringen har fortsatt. Däremot saknas ett samlat grepp om den validering som rör yrkeskunskaper. Valideringen av yrkeskunskaper ser mycket olika ut runt om i landet och inom olika branscher. Vi anser att Arbetsförmedlingen bör ha huvudansvaret för validering av utländska utbildningsmeriter och yrkeskunskaper för att skapa likvärdighet över landet och stärka tillgången till och kvaliteten av valideringen. Regeringen bör återkomma med ett nationellt valideringsuppdrag till Arbetsförmedlingen.

För att skapa likvärdiga möjligheter till arbetsmarknadsinträde för nyanlända och personer med utländsk bakgrund i övrigt anser vi i Vänsterpartiet att rekryteringsprocesserna måste rensas från diskriminering. För att inte godtyckligt utestänga arbetssökande med utländsk bakgrund måste befattningsbeskrivningar och annonser tydligt formulera de krav som ställs, de meriter som är nödvändiga och tillräckliga och de urvalsprinciper som kommer att användas i rekryteringsprocessen. Regeringen bör återkomma med förslag på hur en lagändring om sådana obligatoriska kravprofiler bör utformas.

9. Invandrade akademiker, punkt 6 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Johan Andersson (S) och Kristina Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:A367 yrkande 12 och avslår motion 2012/13:A294.

Ställningstagande

Utrikes födda har en lägre sysselsättningsgrad och en markant högre arbetslöshet än inrikes födda. Riksrevisionens studier visar att risken för migranter att få jobb och inkomster under sin utbildningsnivå ökar om personen är välutbildad. Det finns även studier som visar att framför allt invandrade akademiker i Sverige befinner sig i yrken som ligger under deras utbildningsnivå. Samtidigt befinner vi oss i en demografisk situation där allt färre kommer att försörja allt fler. Varje år investeras dessutom stora resurser i Sverige för att utbilda akademiker samtidigt som det finns färdigutbildade invandrarakademiker vars förmåga och kunskaper inte kommer till användning.

Vi socialdemokrater anser att människors kompetens måste tas till vara på ett bättre sätt. Att personer med akademisk utbildning inte ens på lång sikt får yrken i nivå med sin utbildning är inte enbart ett individuellt problem utan i allra högsta grad ett samhällsproblem.

Vi anser att Arbetsförmedlingens insatser för att hjälpa invandrade akademiker till ett arbete som motsvarar deras kompetens måste förbättras.

Särskilda yttranden

Arbetsmarknadsetablering, punkt 3 (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Johan Andersson (S) och Kristina Nilsson (S) anför:

Sedan drygt två år har Arbetsförmedlingen ansvaret för nyanlända. Genom etableringsreformen ska bl.a. nyanlända få hjälp att snabbt komma in på arbetsmarknaden av en etableringslots. Systemet med etableringslotsar har dock flera brister. Statskontorets rapporter visar att många nyanlända har svårt att välja en lots och att valet sällan baseras på fakta utan med utgångspunkt i bekantas tidigare val. Statskontoret konstaterar även att etableringslotsarna inte har tillräcklig tid att prioritera jobbfrämjande insatser för nyanlända. I vissa kommuner saknar arbetsförmedlingskontoren dessutom etableringslotsar för nyanlända. I kommuner där det tidigare fanns en väl fungerande verksamhet för att hjälpa nyanlända till arbete har verksamheten monterats ned när ansvaret övertagits av Arbetsförmedlingen. Valfrihetssystemet med etableringslotsar fungerar följaktligen inte som förväntat.

Vi socialdemokrater anser att det är olyckligt att den kompetens och de nätverk som finns upparbetade i kommunerna inte tas till vara i den nya organisationen. För att långsiktigt öka sysselsättningen bland utrikes födda vill vi göra omprioriteringar av de statliga medlen i syfte att höja kvaliteten på etableringsinsatserna för nyanlända. Med hänvisning till vår budgetmotion 2012/13:A367 anser vi att kommuner bör kunna komma i fråga för att bedriva lotsverksamhet genom avtal med Arbetsförmedlingen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:63 Utvidgad målgrupp för samhällsorientering samt ett kunskapsunderlag och en analys om integrationens tillstånd och utveckling:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.

Följdmotionerna

2012/13:A15 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målgruppen för samhällsorientering ska omfatta alla invandrare som har fyllt 18 år och som antingen är folkbokförda i Sverige eller har uppehållstillstånd på minst ett år.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra att kommunernas ansvar att erbjuda samhällsorientering även gäller för de som bor på anläggningsboende och inväntar kommunplacering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är viktigt att kommunerna samarbetar med föreningslivet för att nå så många som möjligt i målgruppen för samhällsorientering och för att anpassa innehållet efter deltagarnas behov.
4. Riksdagen begär att regeringen i sin vårandringsbudget återkommer med förslag om ekonomiskt stöd till kommunerna för att finansiera de ökade kostnader som följer av deras ansvar för samhällsorienteringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den del av samhällsorienteringen som behandlar arbetsmarknadsfrågor bör anordnas i samarbete med arbetsmarknadens parter.

6. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag om ett avskaffande av sfi-bonusen.

2012/13:A16 av Ylva Johansson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samhällsorientering ska erbjudas alla nyanlända som antingen är folkbokförda i Sverige eller har uppehållstillstånd under minst ett år.

2012/13:A17 av Mattias Karlsson (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målgruppens omfattning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samhällsorientering bör vara obligatorisk för samtliga nyanlända invandrare som ingår i målgruppen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en enda lag bör reglera samhällsorienteringen för samtliga målgrupper.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett ökat innehållsmässigt fokus på de mänskliga rättigheterna och på grundläggande demokratiska värderingar i samhällsorienteringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samhällsorienteringen ska utökas till att också betona kunskaper om den svenska värdegrunden, svensk kultur och svensk tradition.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa den prestationsbaserade stimulansersättningen inom utbildning i svenska för invandrare.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en väl reglerad invandring för att möjliggöra en lyckad etablering av nyanlända invandrare.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Sf288 av Roger Haddad (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över lagstiftningen så att inte enskilda själva på grund av regelverket tackar nej till kortare arbete eller rekommenderas av myndigheter att tacka nej till arbete.

2012/13:Sf352 av Christina Høj Larsen m.fl. (V):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att nyanlända som saknar person- eller samordningsnummer ska kunna få en manuell etableringsplan från Arbetsförmedlingen.
11. Riksdagen begär att regeringen verkar för att landstingen får ett tydligare uppdrag i etableringsreformen så att de nyanlända får sin prestationsförmåga utredd snabbare.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att nyanlända ska få etableringsersättning i förskott för deltagande i aktiviteter i en etableringsplan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att komma till rätta med trångboddhet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändiga förändringar inom etableringsreformens ramar.
15. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning om att alla kommuner ska vara skyldiga att ordna vidarebosättning för nyanlända flyktingar i enlighet med vad som anförs i motionen.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt valideringsuppdrag till Arbetsförmedlingen.
21. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om hur en lagändring om obligatoriska kravprofiler i enlighet med vad som anförs i motionen bör utformas.

2012/13:Sf370 av Anders Karlsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ett solidariskt flyktingmottagande i alla kommuner.

2012/13:N238 av Annelie Enochson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om information om start och drift av företag till nyanlända under deras introduktionstid inom etableringsperioden.

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en politik som stärker den sociala sammanhållningen i Stockholmsregionen.

2012/13:A222 av Roger Haddad (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av ekonomiska incitament för en snabbare integration.

2012/13:A223 av Désirée Pethrus och Robert Halef (båda KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra informationen om företagande till nyanlända under deras introduktionstid.

2012/13:A238 av Carina Ohlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föräldrastödssamtal som metod för integration.

2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omarbete reformen för nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

2012/13:A270 av Christian Holm (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över möjligheten för en översyn av nystartszoner för landsbygden.

2012/13:A272 av Mats Pertoft (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa ekonomiska incitament för Arbetsförmedlingen att skapa jobb åt nyanlända.

2012/13:A294 av Michael Svensson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att ytterligare underlätta etableringen på den svenska arbetsmarknaden för invandrade akademiker.

2012/13:A302 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrad integration.

2012/13:A329 av Louise Malmström och Håkan Bergman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att uppnå mainstreaming av integration inom den regionala tillväxtpolitiken.

2012/13:A350 av Susanne Eberstein och Kristina Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en solidarisk flyktingpolitik.

2012/13:A358 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att titta på nya boendemöjligheter för nyanlända i syfte att uppnå ett värdigt mottagande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att alla kommuner tar ett solidariskt ansvar för flyktingmottagandet.

2012/13:A360 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till förlängt etableringsstöd samt se över de ekonomiska konsekvenserna för kommuner som tar emot nyanlända vad avser tiden efter etableringsstödet.

2012/13:A367 av Ylva Johansson m.fl. (S):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av insatser för invandrade akademiker.

2012/13:A379 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att införa ekonomiska frizoner i glesbygdsområden.

2012/13:A382 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att säkerställa ett humant och solidariskt flyktingmottagande i Sverige.

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att åtgärda bristerna i etableringsreformen.

2012/13:A397 av Gustaf Hoffstedt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nystartszoner.

2012/13:A398 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att analysera Sveriges förutsättningar för ett fortsatt uthålligt högt flyktingmottagande.

BILAGA 2**Regeringens lagförslag****1 Förslag till lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare**

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om kommuners ansvar att erbjuda samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

Lagen gäller inte nyanlända som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Det finns särskilda bestämmelser i den lagen om en kommuns skyldighet att erbjuda samhällsorientering för dessa personer.

2 § Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 18 men inte 65 år, är folkbokförda i en kommun och har beviljats

1. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket utlänningslagen (2005:716),

2. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1–3, andra eller tredje stycket utlänningslagen,

3. uppehållskort efter ansökan enligt 3 a kap. 10 § andra stycket utlänningslagen,

4. uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 15 a § första stycket 2 utlänningslagen, eller

5. uppehållstillstånd som familjemedlem eller anhörig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 23 § andra, tredje eller femte stycket utlänningslagen.

Lagen gäller dock inte nyanlända som går i gymnasieskola eller är medborgare i ett land som är anslutet till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

3 § Varje kommun ska erbjuda samhällsorientering till de nyanlända invandrare som är folkbokförda i kommunen och som omfattas av denna lag.

4 § Samhällsorienteringen ska påbörjas så snart som möjligt efter det att den nyanlände har folkbokförts i kommunen. Kommunens skyldighet att erbjuda samhällsorientering upphör tre år efter det att den nyanlände första gången folkbokfördes i en kommun.

5 § Kommunen ska aktivt verka för att nå de nyanlända i kommunen som har rätt till samhällsorientering och motivera dem att delta i samhällsorienteringen.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om samhällsorienteringens innehåll och omfattning.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2013 och tillämpas på nyanlända invandrare som folkbokförs första gången i en kommun efter utgången av april 2013.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 7 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §¹

En kommun får ingå avtal med en annan kommun om att uppgifter som kommunen har enligt 5 § lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska utföras av den andra kommunen.

En kommun får ingå avtal med en annan kommun om att uppgifter som kommunen har enligt 5 § lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare *eller lagen (2013:XX) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare* ska utföras av den andra kommunen.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2013.

¹ Senaste lydelse 2012:417.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare

Härigenom föreskrivs att 2–4 och 7 §§ lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Sfi-bonus lämnas till en nyanländ som inom den tidsperiod som anges i 3 § har deltagit i utbildning i svenska för invandrare och uppnått *minst betyget Godkänt* enligt något av följande alternativ:

- kurs B på studieväg 1,
- kurs C på studieväg 2, eller
- kurs D på studieväg 3.

Sfi-bonus lämnas till en nyanländ som inom den tidsperiod som anges i 3 § har deltagit i utbildning i svenska för invandrare och uppnått *betyg för godkänt resultat* enligt något av följande alternativ:

- kurs B på studieväg 1,
- kurs C på studieväg 2, eller
- kurs D på studieväg 3.

3 §

För att sfi-bonus ska lämnas måste *minst betyget Godkänt* ha uppnåtts inom tolv månader från det att utbildningen startade, dock senast inom femton månader från den dag då den nyanlände första gången folkbokfördes i en kommun.

För att sfi-bonus ska lämnas måste *betyg för godkänt resultat* ha uppnåtts inom tolv månader från det att utbildningen startade, dock senast inom femton månader från den dag då den nyanlände första gången folkbokfördes i en kommun.

4 §³

Sfi-bonus lämnas med

1. en halv bonus för den som har uppnått *minst betyget Godkänt* i utbildning i svenska för invandrare på kurs B på studieväg 1,

2. två tredjedels bonus för den som har uppnått *minst betyget Godkänt* i utbildning i svenska för invandrare på kurs C på studieväg 2, och

3. en hel bonus för den som har uppnått *minst betyget Godkänt* i

Sfi-bonus lämnas med

1. en halv bonus för den som har uppnått *betyg för godkänt resultat* i utbildning i svenska för invandrare på kurs B på studieväg 1,

2. två tredjedels bonus för den som har uppnått *betyg för godkänt resultat* i utbildning i svenska för invandrare på kurs C på studieväg 2, och

3. en hel bonus för den som har uppnått *betyg för godkänt resultat* i

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2010:878.

² Senaste lydelse 2010:878.

³ Senaste lydelse 2010:878.

utbildning i svenska för invandrare utbildning i svenska för invandrare
på kurs D på studieväg 3. på kurs D på studieväg 3.

Sfi-bonus lämnas med högst en hel bonus. För en nyanländ som får sfi-
bonus enligt första stycket ska redan utbetald sfi-bonus räknas av.

7 §

Ansökan om sfi-bonus görs
skriftligen av den nyanlände hos
den kommun där han eller hon är
folkbokförd. Ansökan ska ha
kommit in till kommunen inom tre
månader från den dag då den
nyanlände uppnådde *minst betyget*
Godkänt enligt något av
alternativen i 2 §.

Ansökan om sfi-bonus görs
skriftligen av den nyanlände hos
den kommun där han eller hon är
folkbokförd. Ansökan ska ha
kommit in till kommunen inom tre
månader från den dag då den
nyanlände uppnådde *betyg för*
godkänt resultat enligt något av
alternativen i 2 §.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2013.